

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри

_____ (підпис)
“ ” _____ 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 071 – Облік і оподаткування
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему «Фінансові результати діяльності будівельних підприємств у
системі обліку та оподаткування»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Казарських Анастасія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Артюх Оксана Валентинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА	
ОПОДАТКУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	
ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	7
1.1. Нормативне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів.....	7
1.2. Доходи і витрати як складові елементи фінансових результатів в обліковій системі: визначення, оцінка та класифікація.....	10
1.3. Порядок відображення доходів, витрат і фінансових результатів в обліку будівельних підприємств.....	19
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ	
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА БУДІВЕЛЬНИХ	
ПІДПРИЄМСТВАХ.....	25
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства.....	25
2.2. Документальне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів на будівельному підприємстві	33
2.3. Особливості оподаткування та ідентифікація податкових ризиків.....	39
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ	
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	47
3.1. Аналіз фінансових результатів на будівельних підприємствах...	47
3.2. Внутрішній контроль фінансових результатів на будівельних підприємствах: проблемні аспекти та напрями їх вирішення.....	54
ВИСНОВКИ.....	64
Список використаних джерел.....	66
Додатки.....	70

ВСТУП

У сучасних умовах економічної нестабільності та трансформації господарського середовища будівельна галузь посідає важливе місце у розвитку національної економіки України. Саме будівельні підприємства забезпечують створення виробничої, соціальної та житлової інфраструктури, формують передумови для залучення інвестицій, розвитку регіонів та відновлення економічного потенціалу держави. Водночас діяльність суб'єктів будівельної сфери характеризується високим рівнем фінансових ризиків, значною капіталомісткістю, тривалими виробничими циклами та складною системою договірних відносин, що суттєво впливає на формування фінансових результатів підприємств.

Актуальність теми. Особливої актуальності набувають питання організації обліку та оподаткування фінансових результатів будівельних підприємств в умовах постійних змін податкового законодавства, реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження сучасних інформаційних технологій управління. Від правильності визначення фінансових результатів залежить достовірність фінансової звітності, обґрунтованість управлінських рішень, рівень податкового навантаження та фінансова стійкість підприємства.

Специфіка діяльності будівельних підприємств зумовлює наявність значної кількості особливостей у сфері обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Це пов'язано з використанням довгострокових контрактів, поетапним виконанням будівельних робіт, необхідністю розподілу загальновиробничих витрат, визначенням ступеня завершеності будівництва та складністю формування собівартості будівельно-монтажних робіт. Наявність таких особливостей підвищує ризик помилок при веденні бухгалтерського та податкового обліку, що може призводити до викривлення фінансової інформації та виникнення податкових спорів.

Не менш важливим є питання оподаткування фінансових результатів будівельних підприємств. Практика свідчить, що суб'єкти будівельної діяльності часто стикаються з проблемами визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток, порядку нарахування податку на додану вартість (ПДВ), відображення авансових платежів, обліку витрат за довгостроковими договорами та правильності формування податкових різниць. В умовах посилення податкового контролю особливого значення набуває забезпечення прозорості облікових процесів та мінімізація податкових ризиків.

Необхідність удосконалення методики обліку, підвищення достовірності фінансової інформації та оптимізації податкових процесів визначає актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Дослідження проблемних аспектів обліку, контролю та оподаткування фінансових результатів за складовими елементами будівельних підприємств проводилися рядом вчених та науковців, як-то: Апостолов К. В., Артюх О. В., Бачинська О. В., Візіренко С. В., Воськало В., Воськало Н., Задорожний З.-М., Касьянова Ю. В., Краєвський В. М., Купріна Н. М., Макуха Р. С., Мислицький Н., Муравський В., Онищенко В., Орлова О., Пінчук К. С., Павелко О. В., Река В., Федоренко І. О., Шаталова А. В., Шевченкова Л., Ясінська А., Яріш П. М. та інші фахівці. Втім на сучасному етапі залишаються невирішеними багато проблемних питань у сфері обліку та оподаткування підприємств будівництва України.

Об'єктом дослідження є процес обліку та оподаткування доходів, витрат і фінансових результатів на будівельних підприємствах України.

Предметом дослідження є вивчення проблемних аспектів обліку та оподаткування фінансових результатів на підприємствах будівельного комплексу України.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є вирішення проблемних аспектів обліку та оподаткування фінансових результатів на будівельних

підприємствах. Для досягнення мети в роботі були поставлені для вирішення такі завдання:

- дослідити нормативне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів;
- розглянути вимоги до визначення, оцінки та класифікації доходів і витрат, як складових елементів фінансових результатів у системі обліку;
- розкрити порядок відображення доходів, витрат і фінансових результатів в обліку будівельних підприємств;
- навести загальну організаційно-економічну характеристику ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»;
- розглянути документальне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат і фінансових результатів на будівельному підприємстві;
- визначити особливості оподаткування та податкові ризики на будівельних підприємствах;
- проаналізувати фінансові результати діяльності будівельного підприємства;
- дослідити методичні підходи до внутрішнього контролю фінансових результатів на будівельних підприємствах та встановити проблемні аспекти і шляхи їх вирішення.

Методи дослідження. У роботі використовувались нормативний та ретроспективний методи, а також системний аналіз – для деталізації об’єкта дослідження; синтез – для узагальнення різних аспектів обліку, контролю і аналізу фінансових результатів; аналітичні розрахунки; порівняння, аналогія – для зіставлення даних; графічний метод – для наочного зображення результатів дослідження та інші методичні прийоми.

Інформаційна база дослідження – це наукові статті, монографії, законодавчі та інші нормативно-правові акти, матеріали наукових конференцій та інші публікації фахівців, статистичні дані, довідники, а також засновницькі

документи, первинна документація, облікові та звітні дані досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи. У кваліфікаційній роботі використано 30 джерел інформації. Загальний обсяг роботи 69 сторінок, 6 таблиць, 8 ілюстрацій, 10 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

1.1. Нормативне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів

Ефективна організація бухгалтерського обліку та системи оподаткування на будівельних підприємствах значною мірою залежить від належного нормативно-правового забезпечення. Будівельна галузь характеризується специфічними особливостями господарської діяльності, пов'язаними з тривалим виробничим циклом, виконанням робіт за договорами підряду, значною матеріаломісткістю та багатоступеневою структурою витрат. У зв'язку з цим ведення обліку доходів, витрат і фінансових результатів у будівництві потребує чіткого дотримання вимог законодавчих і нормативних актів, які регулюють бухгалтерський облік, фінансову звітність та оподаткування.

Основу нормативного забезпечення діяльності будівельних підприємств у сфері бухгалтерського обліку становить Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який визначає загальні принципи ведення бухгалтерського обліку, вимоги до формування фінансової звітності, порядок документального оформлення господарських операцій та відповідальність за організацію облікового процесу на підприємстві [1]. Закон закріплює основні принципи бухгалтерського обліку, серед яких особливого значення для будівельних підприємств набувають принципи нарахування, відповідності доходів і витрат, послідовності та превалювання сутності над формою.

Важливе значення у системі нормативного регулювання мають Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку – НП(С)БО. Саме

вони визначають методичні підходи до відображення господарських операцій у фінансовій звітності підприємств. Для будівельної галузі особливу роль відіграють НП(С)БО 15 «Дохід» та НП(С)БО 16 «Витрати», які регламентують порядок визнання доходів і витрат підприємства, критерії їх оцінки та правила відображення у бухгалтерському обліку.

Відповідно до вимог НП(С)БО 15 дохід визнається під час збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства [2]. Для будівельних підприємств особливістю є те, що доходи можуть визнаватися не лише після завершення робіт, а й залежно від ступеня їх готовності за довгостроковими будівельними контрактами. Такий підхід забезпечує більш достовірне відображення фінансових результатів діяльності підприємства у звітному періоді.

НП(С)БО 16 визначає склад і класифікацію витрат підприємства, порядок їх групування та відображення у системі бухгалтерського обліку [3]. Для будівельних підприємств особливо важливим є правильний розподіл прямих і загальновиробничих витрат, формування виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт, а також облік адміністративних і збутових витрат. Від точності розподілу витрат залежить правильність визначення фінансового результату та достовірність фінансової звітності.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності визначаються у НП(С)БО 17 «Податок на прибуток» «» [4].

Організація обліку на будівельних підприємствах також базується на Плані рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції щодо його застосування. Зазначені нормативні документи визначають порядок систематизації інформації про активи, капітал, зобов'язання, доходи та витрати підприємства.

Використання єдиного Плану рахунків забезпечує уніфікацію облікових процесів і сприяє підвищенню якості фінансової інформації [5].

Окреме місце у системі нормативного регулювання займають міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності (МСБО / МСФЗ). Великі будівельні компанії, які працюють із іноземними інвесторами або здійснюють діяльність на міжнародному ринку, часто застосовують МСФЗ для складання фінансової звітності [6]. Особливе значення для будівельної галузі має МСФЗ 15 «Дохід за договорами з клієнтами» [7], який регулює порядок визнання доходів за довгостроковими договорами та визначає критерії оцінки ступеня виконання зобов'язань.

Податкове регулювання діяльності будівельних підприємств здійснюється відповідно до Податкового кодексу України (ПКУ) [8]. Основними податками, які впливають на формування фінансових результатів підприємств будівельної галузі, є податок на прибуток підприємств та ПДВ. ПКУ визначає порядок формування об'єкта оподаткування, правила визнання доходів і витрат, особливості коригування фінансового результату на податкові різниці та механізм нарахування податкових зобов'язань.

Крім загальнодержавних нормативних актів, будівельні підприємства у своїй діяльності керуються внутрішніми розпорядчими документами, зокрема наказом про облікову політику. Саме в ньому визначаються методи оцінки запасів, порядок розподілу витрат, способи амортизації основних засобів, особливості визнання доходів та інші елементи організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Важливим елементом нормативного забезпечення є також державне регулювання будівельної діяльності. У сфері будівництва застосовуються державні будівельні норми, стандарти та технічні регламенти, які визначають порядок виконання будівельних робіт, вимоги до кошторисної документації та правила формування вартості будівництва. Такі нормативи безпосередньо

впливають на організацію обліку витрат і визначення фінансових результатів будівельних підприємств.

Таким чином, нормативне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат і фінансових результатів будівельних підприємств є багаторівневою системою взаємопов'язаних законодавчих і нормативних актів. Ефективне застосування цих документів забезпечує достовірність фінансової інформації, правильність визначення фінансових результатів, мінімізацію податкових ризиків та підвищення ефективності управління діяльністю будівельних підприємств.

1.2. Доходи і витрати як складові елементи фінансових результатів в обліковій системі: визначення, оцінка та класифікація

Формування фінансових результатів будівельного підприємства безпосередньо залежить від правильності визначення, оцінки та облікового відображення доходів і витрат. Саме ці економічні категорії є основними складовими фінансового результату діяльності суб'єкта господарювання, оскільки відображають ефективність використання ресурсів, рівень рентабельності виконаних робіт та здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Для будівельної галузі питання організації обліку доходів і витрат набувають особливого значення через специфіку виробничого процесу, тривалі строки виконання робіт, значний обсяг матеріальних ресурсів та складну структуру договірних відносин.

У системі бухгалтерського обліку доходи будівельного підприємства розглядаються як збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства, за винятком внесків власників. Основним джерелом формування доходів у будівництві є виконання будівельно-монтажних робіт, надання

підрядних послуг, реалізація готових об'єктів будівництва та виконання спеціалізованих робіт у межах договорів підряду.

Особливістю будівельної діяльності є те, що дохід може визнаватися не лише після повного завершення будівництва, а й відповідно до ступеня готовності об'єкта. Такий підхід забезпечує більш достовірне визначення фінансового результату у звітному періоді та дозволяє рівномірно відображати результати діяльності підприємства протягом усього циклу виконання робіт.

Оцінка ступеня завершеності будівельних робіт може здійснюватися на основі співвідношення фактичних витрат до їх загальної кошторисної суми, обсягу виконаних робіт або інших техніко-економічних показників.

Способи оцінювання доходу шляхом визначення ступеня завершеності робіт (послуг) наведено на рис. 1.1.

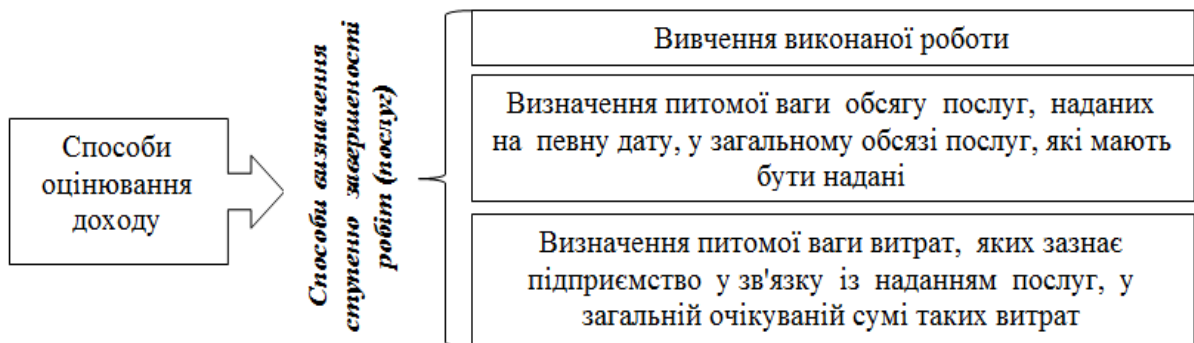

Рис. 1.1. Види оцінки доходу через визначення ступеня завершеності робіт (послуг)

Джерело: складено за [9]

Важливе значення для організації бухгалтерського обліку має система класифікації доходів будівельних підприємств. Слід зазначити, що у будівництві доходи характеризуються значною різноманітністю, що пов'язано зі специфікою виконання будівельно-монтажних робіт, тривалістю виробничого циклу та багатоступеневою структурою управління.

Зазвичай, доходи будівельних підприємств класифікуються залежно від характеру діяльності та джерел їх формування. Основну частину становлять доходи від операційної діяльності, які виникають у процесі виконання будівельних контрактів та реалізації робіт і послуг. Крім операційних доходів, підприємства можуть отримувати:

- інші операційні доходи (наприклад, від операційної оренди активів, від операційних курсових різниць, відшкодування раніше списаних активів);
- фінансові доходи (наприклад, дивіденди, відсотки);
- інші види доходів, пов'язані із здійсненням господарської діяльності (наприклад, інвестиційні надходження, дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які не пов'язані з операційною діяльністю).

Саме така класифікація доходів наведена у НП(С)БО 15. Втім слід зазначити, що окремі дослідники з метою удосконалення теоретичних положень обліку та для підвищення ефективності обліково-аналітичної системи пропонують класифікувати доходи будівельних підприємств, враховуючи різноманітні ознаки, з чим не можна не погодитися.

Класифікація доходів будівельних підприємств наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація доходів будівельних підприємств

Ознака класифікації	Види доходів	Характеристика	Приклади
1	2	3	4
Вид діяльності	Доходи від операційної діяльності	Формуються у процесі основної діяльності підприємства	Дохід від виконання будівельно-монтажних робіт
	Доходи від інвестиційної діяльності	Виникають у результаті реалізації необоротних активів або фінансових інвестицій	Продаж будівельної техніки
	Доходи від фінансової діяльності	Пов'язані із залученням фінансових ресурсів	Отримані відсотки за депозитами
	Доходи від припиненої діяльності	Отримуються від діяльності, яку підприємство припиняє	Продаж структурного підрозділу
Місце виникнення	Доходи основного виробництва	Формуються у процесі виконання основних	Будівництво житлового комплексу

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4
		будівельних робіт	
	Доходи допоміжного виробництва	Пов'язані із забезпеченням основного виробництва	Виготовлення бетонних сумішей для власних потреб
	Доходи другорядного виробництва	Отримуються від додаткових видів діяльності	Надання послуг стороннім організаціям
Можливість здійснення контролю	Контрольовані доходи	Доходи, на які керівництво може безпосередньо впливати	Дохід від укладених договорів підряду
	Неконтрольовані доходи	Формуються під впливом зовнішніх факторів	Компенсації від страхових компаній
Регулярність отримання	Регулярні (систематичні) доходи	Надходять постійно у процесі діяльності	Щомісячні надходження за виконані етапи робіт
	Нерегулярні (разові) доходи	Виникають епізодично	Дохід від продажу надлишкових матеріалів
Період формування	Доходи минулих періодів	Виявлені після завершення попередніх звітних періодів	Виявлені невраховані доходи за попередній рік
	Доходи звітного періоду	Виникають у поточному періоді	Оплата за виконані роботи у поточному кварталі
	Доходи майбутніх періодів	Отримані авансом за роботи, що будуть виконані пізніше	Аванс замовника
Звітний період обліку	Місячні, квартальні, річні доходи	Формуються залежно від звітного періоду	Дохід за квартал від будівництва
	Доходи за довгостроковими контрактами	Формуються протягом усього строку виконання договору	Дохід за дворічним контрактом на будівництво мосту
Ступінь деталізації	Доходи будівельної бригади	Відображають результати роботи окремої бригади	Дохід бригади оздоблювальних робіт
	Доходи будівельної ділянки	Формуються на рівні структурного підрозділу	Дохід монтажної ділянки
	Доходи підприємства	Загальна сума доходів підприємства	Сукупний дохід компанії
Вид виконаних робіт і послуг	Доходи від будівництва	Отримуються від виконання будівельних робіт	Будівництво офісу
	Доходи від послуг генерального підряду	Пов'язані з організацією та координацією будівництва	Управління виконанням робіт субпідрядників
Вид будівель	Доходи від житлового будівництва	Формуються при спорудженні житлових об'єктів	Будівництво багатоквартирного будинку

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4
	Доходи від нежитлового будівництва	Пов'язані зі спорудженням виробничих чи комерційних об'єктів	Будівництво складу або офісного центру
Суб'єкт виконання будівництва	Доходи від робіт, виконаних власними силами	Формуються при самостійному виконанні робіт	Виконання бетонних робіт власними працівниками
	Доходи від робіт за участю підрядників	Пов'язані із залученням сторонніх організацій	Дохід від координації робіт субпідрядника
Спосіб та характер будівництва	Доходи від капітального ремонту	Виникають при модернізації або реконструкції об'єкта	Реконструкція виробничого приміщення
	Доходи від поточного ремонту	Пов'язані з підтриманням об'єкта у належному стані	Поточний ремонт адміністративної будівлі

Джерело: складено за [9]

Наведена у табл. 1.1 класифікація дозволяє систематизувати доходи будівельних підприємств відповідно до особливостей їх господарської діяльності. Її застосування сприяє підвищенню якості бухгалтерського обліку, забезпечує детальніший аналіз фінансових результатів та формує інформаційну основу для прийняття ефективних управлінських рішень.

Не менш важливим елементом формування фінансових результатів є витрати підприємства. У бухгалтерському обліку витрати розглядаються як зменшення економічних вигод унаслідок вибуття активів або виникнення зобов'язань, що спричиняє зменшення власного капіталу підприємства. Для будівельної галузі характерною є значна частка виробничих витрат, що формують собівартість будівельно-монтажних робіт.

Специфіка будівельного виробництва зумовлює складну структуру витрат, які включають вартість будівельних матеріалів, оплату праці працівників, витрати на експлуатацію будівельної техніки, амортизацію основних засобів, витрати на транспортування, енергоносії та інші виробничі

ресурси. Значна частина витрат має довгостроковий характер і потребує правильного розподілу між звітними періодами.

Для цілей бухгалтерського обліку витрати будівельного підприємства класифікують за різними ознаками.

Класифікація витрат будівельних підприємств наведена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація витрат будівельних підприємств

Ознака класифікації	Види витрат	Характеристика	Приклади
1	2	3	4
За видами діяльності	Операційні витрати	Виникають у процесі основної діяльності підприємства	Витрати на виконання будівельно-монтажних робіт
	Інвестиційні витрати	Пов'язані з придбанням або модернізацією необоротних активів	Придбання будівельного крана
	Фінансові витрати	Пов'язані із залученням позикового капіталу	Відсотки за банківським кредитом
	Інші витрати	Виникають у процесі діяльності, не пов'язаної безпосередньо з виробництвом	Втрати від списання активів
За способом включення до собівартості	Прямі витрати	Безпосередньо відносяться до конкретного об'єкта будівництва	Вартість будівельних матеріалів
	Непрямі витрати	Потребують розподілу між кількома об'єктами	Витрати на утримання апарату управління
За економічними елементами	Матеріальні витрати	Пов'язані з використанням матеріальних ресурсів	Цемент, металоконструкції, паливо
	Витрати на оплату праці	Включають заробітну плату працівників	Заробітна плата будівельників
	Відрахування на соціальні заходи	Нарахування на фонд оплати праці	ЄСВ на заробітну плату
	Амортизація	Витрати, пов'язані зі зносом основних засобів	Амортизація екскаватора
	Інші операційні витрати	Інші витрати виробничого характеру	Оплата послуг зв'язку
За функціональним	Виробничі витрати	Формують собівартість будівельних робіт	Витрати на монтажні роботи

Продовження табл. 1.2

1	2	3	4
призначенням			
	Адміністративні витрати	Пов'язані з управлінням підприємством	Заробітна плата адміністрації
	Витрати на збут	Виникають при реалізації послуг або продукції	Реклама будівельних послуг
	Інші операційні витрати	Не належать до основної діяльності	Штрафи, пеня
За періодом виникнення	Поточні витрати	Виникають у межах одного звітного періоду	Витрати на оплату електроенергії
	Витрати майбутніх періодів	Стосуються наступних звітних періодів	Передплата програмного забезпечення
За ступенем залежності від обсягів робіт	Постійні витрати	Не залежать від зміни обсягу будівельних робіт	Оренда офісу
	Змінні витрати	Змінюються пропорційно до обсягу робіт	Витрати на будівельні матеріали
За місцем виникнення	Витрати основного виробництва	Пов'язані з виконанням основних робіт	Будівництво житлового будинку
	Витрати допоміжного виробництва	Забезпечують основне виробництво	Ремонт будівельної техніки
	Витрати обслуговуючих підрозділів	Виникають у допоміжних службах	Витрати транспортного відділу
За способом планування	Планові витрати	Передбачені кошторисом або бюджетом	Планові витрати на будівництво
	Фактичні витрати	Реально понесені підприємством	Фактичні витрати на бетонні роботи
За характером будівництва	Витрати нового будівництва	Пов'язані зі створенням нових об'єктів	Спорудження торгового центру
	Витрати реконструкції	Виникають під час модернізації об'єкта	Реконструкція виробничого цеху
	Витрати капітального ремонту	Пов'язані з відновленням об'єкта	Капітальний ремонт школи
	Витрати поточного ремонту	Спрямовані на підтримання об'єкта в робочому стані	Поточний ремонт офісної будівлі
За суб'єктом виконання робіт	Витрати власних підрозділів	Формуються при виконанні робіт силами підприємства	Роботи власної будівельної бригади
	Витрати субпідрядних організацій	Пов'язані із залученням сторонніх виконавців	Оплата послуг субпідрядника

Джерело: складено за [10; 11]

Наведена класифікація витрат будівельних підприємств дозволяє комплексно охарактеризувати структуру витрат у будівельній сфері та забезпечує підґрунтя для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Використання такої систематизації сприяє підвищенню достовірності бухгалтерського обліку, удосконаленню процесу калькулювання собівартості будівельної продукції та підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень.

Важливим аспектом організації обліку є оцінка доходів і витрат. Оцінка доходів здійснюється за справедливою або договірною вартістю виконаних робіт та наданих послуг.

Також варто зазначити, що на будівельних підприємствах дохід оцінюється в залежності від виду будівельного контракту: за фіксованою ціною або за ціною «витрати плюс» [10].

Враховуючи такі вимоги, у системі обліку передбачені певний порядок визнання фінансового результату (рис. 1.3).

До того ж при оцінці доходів слід враховувати і суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат під час виконання контракту.

Витрати оцінюються відповідно до фактичних витрат підприємства, понесених у процесі виконання будівельних робіт. Достовірність оцінки безпосередньо впливає на правильність визначення фінансового результату та об'єкта оподаткування.

У практиці діяльності будівельних підприємств важливе значення має розмежування витрат між поточними та капітальними.

Поточні витрати визнаються у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені, тоді як капітальні витрати пов'язані зі створенням або модернізацією необоротних активів та підлягають поступовому списанню через механізм амортизації.

Рис. 1.2. Порядок визнання фінансового результату діяльності
будівельних підприємств

Джерело: складено за [12]

Особливу увагу в обліковій системі будівельного підприємства приділяють формуванню собівартості будівельно-монтажних робіт. Від правильності її визначення залежить рівень прибутковості підприємства, достовірність фінансової звітності та ефективність управління витратами. Формування собівартості здійснюється на основі кошторисної документації, нормативів використання ресурсів та фактичних витрат, понесених під час виконання робіт.

У сучасних умовах господарювання підвищується роль аналітичного обліку доходів і витрат. Використання сучасних інформаційних систем дозволяє оперативно контролювати структуру витрат, аналізувати ефективність виконання будівельних контрактів та забезпечувати прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Автоматизація облікових процесів сприяє підвищенню

точності облікових даних та мінімізації ризику помилок при формуванні фінансових результатів.

Таким чином, доходи і витрати є ключовими складовими елементами фінансових результатів будівельного підприємства. Їх правильне визначення, оцінка та класифікація забезпечують достовірність бухгалтерського обліку, ефективність фінансового управління та формують інформаційну основу для оцінки результативності діяльності підприємства у сучасних економічних умовах.

1.3. Порядок відображення доходів, витрат і фінансових результатів в обліку будівельних підприємств

Особливості будівельної галузі, пов'язані з тривалим циклом виконання робіт, значною кількістю витрат, використанням договорів підряду та поетапним виконанням будівельних контрактів, суттєво впливають на порядок відображення доходів, витрат і фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку.

У процесі здійснення господарської діяльності будівельне підприємство формує доходи від виконання будівельно-монтажних робіт, надання послуг генерального підряду, реалізації готових об'єктів будівництва та виконання інших робіт, передбачених договорами із замовниками. Відображення доходів у бухгалтерському обліку здійснюється відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат.

Дохід може визнаватися залежно від ступеня завершеності будівельних робіт. Такий підхід забезпечує поступове формування фінансового результату протягом усього строку виконання будівельного контракту. У практиці будівельних підприємств ступінь завершеності робіт визначається на основі

фактичного обсягу виконаних робіт, питомої ваги понесених витрат або інших виробничих показників.

Підставою для відображення доходу в обліку є належним чином оформлені первинні документи:

- акти приймання виконаних будівельних робіт,
- довідки про вартість виконаних робіт,
- акти наданих послуг та інша документація, що підтверджує факт виконання зобов'язань перед замовником.

Саме первинні документи забезпечують достовірність облікової інформації та є підґрунтям для формування фінансової звітності підприємства.

У системі бухгалтерського обліку доходи від реалізації будівельно-монтажних робіт відображаються на рахунку 703.

Облік витрат здійснюється за місцями їх виникнення, видами робіт, будівельними об'єктами та статтями калькуляції. Для узагальнення інформації про виробничі витрати використовується рахунок 23 «Виробництво», на якому накопичуються прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати на експлуатацію машин і механізмів та інші виробничі витрати, пов'язані з виконанням будівельних робіт.

Загальновиробничі витрати обліковуються на рахунку 91 та підлягають розподілу між окремими об'єктами будівництва відповідно до обраної бази розподілу. До таких витрат належать витрати на утримання виробничого персоналу, ремонт техніки, охорону праці, утримання виробничих приміщень та інші витрати, пов'язані з організацією будівельного процесу.

Адміністративні витрати та витрати на збут не включаються до виробничої собівартості, а відображаються окремо на рахунках 92 та 93. До адміністративних витрат належать витрати на утримання апарату управління, оплату праці адміністративного персоналу, юридичні та консультаційні послуги, витрати на зв'язок та інші загальногосподарські витрати. Витрати на

збут включають витрати, пов'язані з просуванням будівельних послуг, рекламою та реалізацією готових об'єктів.

Фінансовий результат діяльності будівельного підприємства визначається шляхом зіставлення доходів і витрат звітного періоду. Для узагальнення інформації про фінансові результати використовується рахунок 79. Наприкінці звітного періоду доходи та витрати списуються на цей рахунок, після чого визначається прибуток або збиток підприємства. Отриманий фінансовий результат надалі переноситься на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Важливим аспектом організації обліку на будівельних підприємствах є аналітичний облік доходів і витрат. Він ведеться за окремими будівельними об'єктами, договорами підяду, структурними підрозділами та центрами відповідальності.

Розглянемо умовний приклад організації аналітичного обліку на будівельному підприємстві, яке на момент дослідження одночасно виконує три будівельні проекти: будівництво житлового комплексу (ЖК) «Комфорт»; реконструкція торгового центру «Меркурій»; капітальний ремонт адміністративної будівлі міської ради.

Для забезпечення деталізації облікової інформації підприємство відкриває аналітичні рахунки до рахунку 23 «Виробництво»: 23/1 – ЖК «Комфорт»; 23/2 – ТЦ «Меркурій»; 23/3 – Адміністративна будівля.

Розглянемо порядок відображення в обліку операцій, пов'язаних з будівництвом ЖК «Комфорт»:

1. Д-т 23/1 К-т 201 - 480 000 грн (списано будівельні матеріали).
2. Д-т 23/1К-т 661 -210 000 грн (нараховано зарплату будівельникам).
3. Д-т 23/1 К-т 651 - 46 200 грн (нараховано ЄСВ від фонду оплати праці).
4. Д-т 23/1К-т 131 - 35 000 грн (нараховано амортизацію будівельної техніки).

Аналітичний облік за договорами підряду, в якому кожен договір підряду має окремий код у системі обліку наведено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Організація аналітичного обліку за договорами підряду

Код договору	Замовник	Об'єкт
ДП-01/2026	ТОВ «Комфорт-Буд»	ЖК «Комфорт»
ДП-02/2026	ТОВ «Меркурій»	Торговий центр
ДП-03/2026	Міська рада	Адміністративна будівля

Джерело: власна розробка

Припустимо, що будівельне підприємство виконало роботи за договором ДП-01/2026 на суму 1 250 000 грн, у тому числі у т.ч. ПДВ. Тоді в обліку буде відображено:

Д-т 361 К-т 703 -1 250 000 грн

Д-т 703 К-т 641 – 208 333 грн.

Д-т 903 К-т 23.1 – 771 200 грн (480 000 + 210 000 +46 200 +35 000).

Для контролю загальновиробничих витрат в обліку підприємств можна відкривати аналітичні субрахунки, наприклад:

- 1) Будівельна ділянка №1–91/1;
- 2) Монтажна ділянка – 91/2;
- 3) Транспортний відділ – 91/3;
- 4) Ремонтна служба – 91/4.

Наприкінці місяця загальновиробничі витрати, які накопичувалися у дебеті субрахунків 91/1, 91/2, 91/3, 91/4 розподіляються між об'єктами будівництва пропорційно прямим витратам або заробітній платі виробничих працівників.

Для підвищення ефективності управління на підприємстві можуть виділятися центри відповідальності, наприклад:

Центр витрат → Начальник ділянки → Собівартість робіт;

Центр доходів → Керівник проекту → Обсяг реалізації;

Центр прибутку → Директор філії → Прибутковість проекту.

На підставі аналізу центрів відповідальності підприємство має змогу планувати більш ефективно свою діяльність. Наприклад, аналіз центру витрат показав, що є фактичні відхилення від запланованих витрат (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Показники аналізу центру витрат

Показник	План	Факт	Відхилення
Матеріальні витрати	500 000	530 000	+30 000
Заробітна плата	220 000	210 000	–10 000
Витрати на техніку	90 000	105 000	+15 000

Джерело: власна розробка

Такий аналіз дозволяє керівництву оперативно виявляти перевитрати ресурсів та приймати управлінські рішення щодо оптимізації собівартості будівельних робіт.

Підсумовуючи, варто відмітити, що ведення аналітичного обліку доходів і витрат за окремими будівельними об'єктами, договорами підряду, структурними підрозділами та центрами відповідальності дає змогу контролювати рентабельність окремих проектів, оцінювати ефективність використання ресурсів та своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників.

Також важливим є використання спеціалізованих програмних продуктів, які забезпечують оперативність обробки інформації, підвищують точність облікових даних та сприяють ефективному контролю за формуванням фінансових результатів. Автоматизовані системи дозволяють здійснювати облік витрат за кожним будівельним об'єктом, формувати аналітичну звітність та забезпечувати своєчасне прийняття управлінських рішень.

Таким чином, порядок відображення доходів, витрат і фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку будівельних підприємств має комплексний характер і враховує специфіку будівельної діяльності. Рациональна організація облікового процесу забезпечує достовірність фінансової інформації, ефективний контроль за використанням ресурсів та формує основу для підвищення прибутковості й фінансової стійкості будівельного підприємства.

РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика досліджуваного підприємства

Приватне акціонерне товариство Пересувна механізована колона - 15 «Дунайводбуд» (скорочена назва – ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд») зареєстроване розпорядженням виконавчого комітету Ізмаїльської міської ради народних депутатів 19.02.1996 р. за № 191.

Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи серії АОО №576110 видане 19.02.1996 р. Запис про включення відомостей про юридичну особу до єдиного державного реєстру Проведено за №1553120 0000 000612.

Організаційно-правова форма підприємства: акціонерне товариство.

Форма власності: приватна.

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ: 01035845.

Юридична адреса та фактичне місцезнаходження: 68610, Одеська обл., м. Ізмаїл, Болградське шосе, 14.

Діяльність ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» здійснюється у відповідності до діючих законодавчих та інших нормативно-правових актів на підставі Статуту, зареєстрованого у новій редакції виконавчим комітетом в Ізмаїльській міській раді 31.03.1998р. за №87 та 18.05.2001р. за № 0277.

Розмір статутного капіталу складає 497 650,00 грн., який сформований за рахунок внесків учасників: фізичних осіб – 99,9307 % у загальній долі статутного капіталу; юридичної особи – 0,0693 % у загальній долі статутного капіталу.

Статутний капітал сформований у вигляді простих бездокументарних іменних акцій, номінальна вартість який складає 0,25 грн. за одну акцію.

Органами управління ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» є загальні збори акціонерів, Спостережна рада, Правління товариства (виконавчий орган). Кожний із перелічених органів управління товариства створюється та діє згідно з чинним законодавством, статутом та внутрішніми нормативними актами, затвердженими Спостережною радою товариства.

Основний вид діяльності підприємства за КВЕД:

41.20 - Будівництво житлових і нежитлових будівель.

Інші види діяльності:

42.91 - Будівництво водних споруд

43.22 - Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування

43.99 - Інші спеціалізовані будівельні роботи;

61127 - Санітарно-технічні роботи, до яких входять роботи з монтажу внутрішнього санітарно-технічного обладнання і влаштування внутрішніх мереж водопроводів, каналізації, газифікації, теплофікації та центрального опалення (опалювальних котлів, радіаторів, калориферів, бойлерів та інші).

ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником податку на прибуток, податку на додану вартість (ПДВ), плати за землю та інших податків та зборів відповідно до вимог ПКУ.

Індивідуальний податковий номер ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»: 010358415028.

Номер свідоцтва платника ПДВ: 21230996.

Основними замовниками робіт ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» є бюджетні організації та приватні структури. Значна кількість робіт виконується на тендерній основі.

Послуги надаються товариством безпосередньо замовникам без залучення посередників на підставі укладених із замовниками договорів.

Головні постачальники ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»:

ТОВ "БІЛДЕН КОРПОРЕЙТЕД",

ТОВ "ЮЖТЕХНО - ОІЛ",

ТОВ "ЛІВАЙН ТОРГ",

ТОВ "Квазар-1",

ТОВ "ВОГ КАРД",

ПрАТ "НОВА ЛІНІЯ",

ТОВ "ОККО-БІЗНЕС КОНТАКТ",

ТОВ "ПІВДЕНБУДМОНТАЖ" та інші.

Організаційна структура ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» наведена на рис.

2.1.

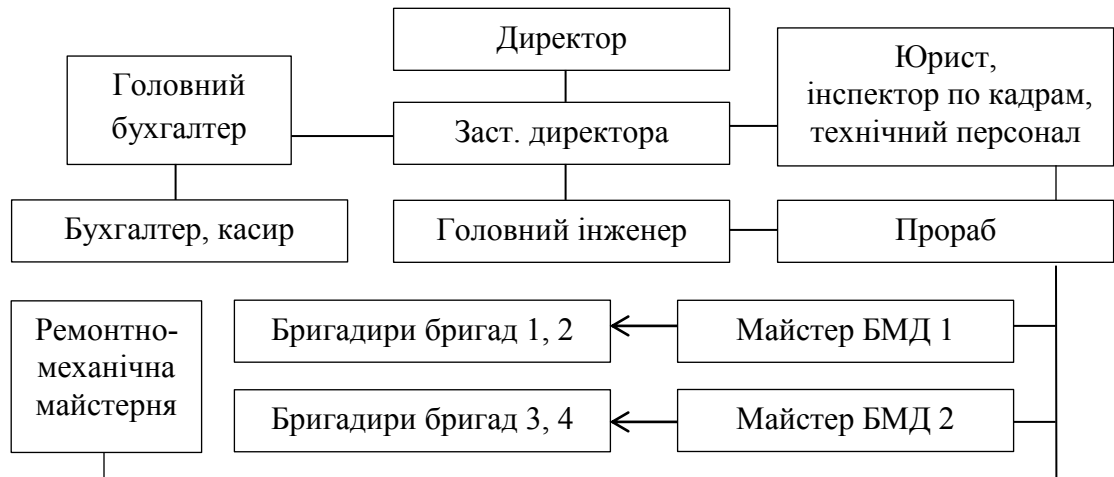

Рис. 2.1. Організаційна структура ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

Джерело: складено за даними підприємства

Чисельність працівників на кінець 2025 року склала 30 осіб.

Бухгалтерський облік на підприємстві організовано у відповідності до Наказу про облікову політику (додаток А)

На підприємстві форма організації обліку автоматизована за допомогою програми «BAS Будівництво. Бухгалтерія», яка має повний функціонал типової конфігурації “BAS Бухгалтерія” та доповнена спеціалізованими модулями для автоматизації будівельної галузі.

Органом внутрішнього контролю товариства є Ревізійна комісія. Зовнішній контроль здійснюється аудиторськими фірмами та державними органами контролю.

Для економічної характеристики підприємства розглянемо основні показники фінансовій звітності.

Структура балансу ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» представлена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Показники агрегованого балансу ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

Стаття балансу	На кінець 2024 року		На кінець 2025 року		Відхилення (+, -)	
	тис. грн.	% до підсумку	тис. грн.	% до підсумку	Ряд. 4-2, тис. грн.	Ряд. 5-3, %
1	2	3	4	5	6	7
Майно, у тому числі:	1671,8	100	2064,2	100	+392,4	x
- необоротні активи	968,0	57,9	1050,2	50,9	+82,2	-7
- оборотні активи, у тому числі:	703,8	42,1	1014,0	49,1	+310,2	+7
1) запаси	420,0	25,1	603,0	29,2	+183,0	+4,1
2) дебіторська заборгованість	201,0	12,0	263,2	12,8	+62,2	+0,8
3) грошові кошти	82,8	5,0	147,8	7,1	+65,0	+2,1
Джерела майна, у тому числі:	1671,8	100	2064,2	100	+392,4	x
- власний капітал, у тому числі:	760,0	45,5	794,5	38,5	+34,5	-7
1) статутний капітал	497,7	29,8	497,7	24,1	-	-5,7
2) додатковий капітал	173,6	10,4	184,2	8,9	+10,6	-1,5
3) нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	88,7	5,3	112,6	5,5	+23,9	+0,2
- довгострокові зобов'язання	256,0	15,3	277,0	13,4	+21,0	-1,9

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7
- короткострокові зобов'язання, у тому числі:	655,8	39,2	992,7	48,1	+336,9	+8,9
1) кредити і позики	53,0	3,2	80,0	3,9	+27,0	+0,7
2) кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання	602,8	36,0	912,7	44,2	+309,9	+8,2

Джерело: складено на підставі Балансу ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

На підставі даних табл. 2. 1 зазначимо, що аналіз структури активів підприємства показує зміну співвідношення між необоротними та оборотними активами у 2024–2025 роках. У 2024 році переважали необоротні активи, частка яких становила 57,9 %, тоді як оборотні активи склали 42,1 %. У 2025 році ситуація змінилася: частка необоротних активів зменшилася до 50,9 %, а оборотних – зросла до 49,1 %. Така тенденція свідчить про підвищення мобільності активів підприємства та збільшення обсягу ресурсів, які можуть бути використані у поточній діяльності. Зростання оборотних активів є позитивним явищем для будівельного підприємства, оскільки сприяє покращенню ліквідності та забезпеченню безперервності виробничого процесу. Водночас зменшення питомої ваги необоротних активів не означає скорочення виробничого потенціалу, адже їх абсолютна вартість також збільшилася.

Дебіторська заборгованість у 2024 році становила 201,0 тис. грн, тоді як кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання – 602,8 тис. грн. У 2025 році дебіторська заборгованість зросла до 263,2 тис. грн, а кредиторська – до 912,7 тис. грн, яка значно перевищує дебіторську в обох роках. Це свідчить про те, що підприємство більшою мірою використовує залучені кошти контрагентів для фінансування своєї діяльності. З одного боку, така ситуація дозволяє тимчасово залучати безкоштовні фінансові ресурси, однак надмірне

зростання кредиторської заборгованості підвищує ризик втрати платоспроможності та фінансової стійкості. Зростання дебіторської заборгованості може бути пов'язане зі збільшенням обсягів виконаних будівельних робіт із відстрочкою платежу. Водночас перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською вказує на залежність підприємства від зовнішніх короткострокових джерел фінансування.

У структурі джерел формування майна у 2024 році власний капітал становив 45,5 %, а зобов'язання – 54,5 %. У 2025 році частка власного капіталу зменшилася до 38,5 %, тоді як частка зобов'язань зросла до 61,5 %. Така динаміка свідчить про підвищення фінансової залежності підприємства від позикових коштів. Незважаючи на те, що абсолютна сума власного капіталу збільшилася на 34,5 тис. грн, темпи приросту зобов'язань були значно вищими.

Зниження питомої ваги власного капіталу негативно впливає на фінансову стійкість підприємства, оскільки зменшується рівень фінансової автономії та зростає ризик нестачі власних ресурсів для фінансування діяльності. Особливо це важливо для будівельної галузі, де виробничий цикл є тривалим і потребує значного обсягу стабільного фінансування.

У 2024 році довгострокові зобов'язання становили 256,0 тис. грн, а короткострокові – 655,8 тис. грн. У 2025 році довгострокові зобов'язання збільшилися до 277,0 тис. грн, тоді як короткострокові – до 992,7 тис. грн.

Таким чином, у структурі позикового капіталу переважають короткострокові зобов'язання. Їх частка у структурі пасивів зросла з 39,2 % до 48,1 %, що свідчить про посилення поточної фінансової залежності підприємства. Переважання короткострокових зобов'язань означає необхідність швидкого погашення боргів, що може створювати додаткове навантаження на ліквідність підприємства. Для будівельних підприємств така ситуація є ризиковою, оскільки строки виконання будівельних контрактів часто перевищують строки погашення поточних зобов'язань. Водночас відносно

стабільний рівень довгострокових зобов'язань свідчить про обмежене використання довгострокових кредитних ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності.

Вивчення показників абсолютної та поточної ліквідності показує, що поточна ліквідність характеризує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів, тоді як абсолютна ліквідність показує, яка частина поточних боргів може бути погашена негайно за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів. У досліджуваному періоді поточна ліквідність підприємства перебувала на рівні понад 80 %, що свідчить про достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Водночас абсолютна ліквідність залишалася значно нижчою – у межах 3,8-4,8 %. Це означає, що хоча підприємство має достатній обсяг оборотних активів у цілому, частка найбільш ліквідних активів – грошових коштів – є недостатньою для негайного погашення поточних зобов'язань. Така ситуація є характерною для будівельних підприємств, де значна частина ресурсів зосереджується у запасах, незавершеному виробництві та дебіторській заборгованості.

Співставлення показників ліквідності свідчить про наявність певних ризиків щодо оперативної платоспроможності підприємства, незважаючи на достатній загальний рівень оборотних активів.

Проведений аналіз показників фінансового стану ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» дає змогу стверджувати, що упродовж 2024–2025 років підприємство здійснювало активну господарську діяльність та демонструвало тенденцію до розширення бізнесу. Про це свідчить зростання вартості активів на 392,4 тис. грн, або на 23,5 %, що відбулося переважно за рахунок збільшення оборотних активів.

Позитивною ознакою є збільшення обсягу запасів, грошових коштів та нерозподіленого прибутку, що свідчить про підтримання виробничої

активності, поступове зміцнення власної фінансової бази та покращення результатів господарювання. Зростання оборотних активів також сприяло підвищенню мобільності майна підприємства та створило передумови для забезпечення безперервності операційного процесу. Разом із тим результати аналізу вказують на наявність певних проблем у структурі джерел фінансування. Незважаючи на збільшення власного капіталу в абсолютному вираженні, його частка у структурі пасивів зменшилася, що свідчить про посилення залежності підприємства від позикових коштів. Особливо негативною тенденцією є суттєве зростання короткострокових зобов'язань та кредиторської заборгованості, які у 2025 році займали майже половину всіх джерел фінансування майна.

Переважаання короткострокових зобов'язань над довгостроковими підвищує ризик втрати поточної платоспроможності та створює додаткове навантаження на грошові потоки підприємства. Крім того, значне перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською свідчить про використання підприємством зовнішніх короткострокових джерел фінансування для підтримання операційної діяльності.

Оцінка показників ліквідності показала, що підприємство загалом має достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань, однак рівень абсолютної ліквідності залишається низьким. Це означає, що підприємство не має достатнього обсягу вільних грошових коштів для оперативного погашення своїх короткострокових боргів.

У цілому фінансовий стан ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» можна охарактеризувати як відносно стабільний, але такий, що супроводжується зростанням фінансових ризиків. Підприємство зберігає виробничий потенціал та забезпечує приріст активів, проте потребує вдосконалення системи управління оборотним капіталом, оптимізації структури джерел фінансування, скорочення кредиторської заборгованості та підвищення рівня ліквідності й

фінансової незалежності. Реалізація таких заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства та підвищенню ефективності його діяльності у майбутньому.

2.2. Документальне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів на будівельному підприємстві

У досліджуваному періоді ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» здійснювало діяльність у сфері монтажно-будівельних робіт, а також виконувало поточний і капітальний ремонт житлових та нежитлових об'єктів. Проведення господарських операцій на всіх етапах виробничого процесу супроводжувалося належним документальним оформленням відповідно до вимог чинного законодавства та внутрішніх регламентів підприємства.

Формування доходів від реалізації будівельних робіт, послуг здійснювалося виключно на підставі укладених договорів із замовниками та покупцями. Саме договірна документація визначала умови виконання робіт, порядок розрахунків, строки реалізації проєктів, права й обов'язки сторін, а також особливості матеріального забезпечення будівництва.

Під час виконання будівельно-монтажних і ремонтних робіт сторони договору попередньо погоджували джерела забезпечення матеріальними ресурсами. Роботи могли виконуватися із використанням матеріалів підрядника, матеріалів замовника або за змішаною схемою, коли частину ресурсів надавала кожна зі сторін.

Розглянемо особливості документального оформлення операцій у ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» при виконанні будівельних та ремонтних робіт із використанням матеріалів підрядної організації.

Документування руху виробничих запасів на підприємстві здійснювалося із застосуванням типових форм первинної документації. Для оформлення

операцій з надходження та внутрішнього переміщення матеріалів використовувалися відповідні первинні документи залежно від характеру господарської операції.

Зокрема, при передачі матеріалів між структурними підрозділами або при оприбуткуванні запасів власного виробництва оформлювалася накладна-вимога на відпуск чи внутрішнє переміщення матеріалів за формою М-11. У випадках надходження матеріалів від постачальників, засновників або інших контрагентів застосовувалися прибуткові ордери за формою М-4 чи акти приймання матеріалів за формою М-7. Для підтвердження транспортування та фактичного отримання матеріальних цінностей використовувалася товарно-транспортна накладна форми № 1-ТН [13; 14].

При передачі матеріалів у виробництво або для господарських потреб підприємство застосовувало лімітно-забірні картки форм М-8 і М-9, які забезпечували контроль за використанням ресурсів у межах установлених норм. Якщо виникала потреба у додатковому відпуску матеріалів або заміні окремих ресурсів, оформлювалися акти-вимоги за формами М-10 та М-11[13; 14].

Окрему групу первинної документації становили документи щодо обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП). Для контролю руху інструментів, спецодягу, спеціального взуття та інших засобів використовувалися картки обліку МШП, акти вибуття, акти списання інструментів, а також особисті картки обліку засобів індивідуального захисту.

Для узагальнення інформації про використання будівельних матеріалів у процесі виконання робіт на підприємстві складався Звіт про витрати основних матеріалів у будівництві за формою М-29. У цьому документі відображалися фактичні витрати матеріалів у порівнянні з установленими виробничими нормами за кожним об'єктом будівництва. Такий підхід забезпечував контроль за раціональним використанням ресурсів і дозволяв виявляти відхилення від нормативних показників.

Для контролю матеріалів, які перебували у підзвітних осіб, використовувався Матеріальний звіт за формою М-19. У ньому узагальнювалися дані про наявність, надходження та використання матеріальних цінностей упродовж звітного місяця. На підставі показників форми М-29 інформація про фактичне використання матеріалів переносилася до матеріального звіту, де також відображалися всі операції щодо руху запасів незалежно від наявності змін у їх залишках.

До матеріального звіту додавалися всі первинні прибуткові та видаткові документи, що підтверджували рух матеріалів протягом місяця. Матеріально відповідальна особа (МВО) складала звіт у натуральних показниках, а бухгалтерська служба здійснювала оцінку використаних та отриманих матеріалів у вартісному вираженні, визначаючи залишки запасів на кінець звітного періоду за кожним найменуванням матеріальних ресурсів.

Таким чином, система документального забезпечення господарських операцій у ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» забезпечує належний контроль за рухом виробничих запасів, достовірність бухгалтерського обліку та формування інформаційної бази для визначення собівартості будівельно-монтажних і ремонтних робіт.

В бухгалтерському обліку ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» операції з виконання монтажно-будівельних та ремонтних робіт можуть виконуватися як з матеріалів підрядника, так і з матеріалів замовника.

Коли монтажно-будівельні та ремонтні роботи виконуються з матеріалів замовника, то у такому випадку матеріали набувають статусу давальницьких, а підрядник зобов'язаний забезпечити належний контроль за їх цільовим використанням та документальним оформленням.

Після завершення відповідного етапу робіт підрядна організація звітує перед замовником щодо фактичного використання отриманих матеріалів. Для цього складається акт використання давальницьких матеріалів за формою

№ М-23, у якому відображаються обсяги використаних ресурсів та напрями їх застосування у виробничому процесі. Вартість матеріалів, переданих замовником і визначених у супровідних документах, підрядник враховує у загальній вартості виконаних будівельних робіт.

Підтвердження факту виконання робіт та визначення їх вартості здійснюється за допомогою відповідної первинної документації. Одним із основних документів є Акт приймання виконаних будівельних робіт за формою № КБ-2в. У цьому документі детально відображаються види виконаних робіт, їх обсяги, понесені витрати та вартісні показники, що дає можливість замовнику здійснювати контроль за використанням коштів і ресурсів.

Крім того, у будівельній практиці застосовується Довідка про вартість виконаних будівельних робіт та витрати за формою № КБ-3. Цей документ містить узагальнену інформацію про вартість підрядних робіт у розрізі окремих будівельних об'єктів або пускових комплексів. Довідка формується наростаючим підсумком за весь період виконання будівельного контракту, що дозволяє оцінити динаміку здійснення робіт та обсяг понесених витрат.

Достовірність формування доходів і витрат підрядної організації також підтверджується іншими первинними документами, зокрема журналом виконаних робіт за формою № КБ-6. Цей документ є внутрішнім накопичувальним регістром підрядника, у якому щомісячно відображаються фактичні обсяги виконаних будівельно-монтажних робіт та їх кошторисна вартість. Дані журналу використовуються як інформаційна база для складання форм № КБ-2в та № КБ-3.

Особливу увагу необхідно приділяти документальному оформленню робіт, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів, ресурсів державних або комунальних підприємств, а також кредитів, наданих під державні гарантії. У таких випадках підрядні організації повинні застосовувати типові форми первинних документів, передбачені вимогами ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила

визначення вартості будівництва» [15]. Це забезпечує уніфікований підхід до визначення вартості будівельних робіт та підвищує прозорість використання бюджетних ресурсів.

На підприємстві значна частина первинної документації та облікових регістрів формується із використанням спеціалізованого програмного забезпечення. Електронне ведення документів здійснюється відповідно до вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [16]. Використання електронних носіїв інформації сприяє оперативності обробки даних, зменшенню ризику помилок та підвищенню ефективності облікового процесу.

Під час проведення розрахунків між сторонами договору замовник сплачує підряднику вартість виконаних робіт з урахуванням вартості переданих матеріалів. При цьому із загальної суми оплати виключається вартість давальницьких ресурсів, які були надані замовником та використані у процесі виконання робіт. У бухгалтерському обліку підрядної організації дохід визнається лише в частині фактично виконаних робіт і послуг без включення вартості матеріалів замовника, оскільки право власності на такі ресурси до підрядника не переходить.

Припустимо, що за договором підряду вартість робіт з будівництва котельної складає 260000 грн., за договором субпідряду вартість пусконаладжувальних робіт котельної - 80840 грн. При цьому субпідрядник відшкодовує вартість генпідрядних робіт у розмірі 2 % договірної вартості виконаних робіт (табл. 2.2).

Після завершення будівельно-монтажних робіт та врегулювання всіх організаційних питань між сторонами договору підряду замовник і підрядник переходять до процедури введення об'єкта будівництва в експлуатацію. Цей етап є завершальним у реалізації будівельного проєкту та передбачає

проведення комплексу заходів, пов'язаних із підтвердженням готовності об'єкта до подальшого використання.

Таблиця 2.2

Бухгалтерській облік операцій у підрядника та субпідрядника

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерські записи		Сума, грн.
		Д-т	К-т	
1	2	3	4	5
Облік у підрядника				
1	Вартість субпідрядних робіт згідно з підписаним актом	231	631	67427
2	ПК з ПДВ	641	631	13473
3	Дохід від наданих субпідряднику генпідрядних послуг (80 840 x 2 % = 1617)	3611	7031	1617
4	ПЗ з ПДВ	7031	641	270
5	Взаємозалік із субпідрядником на вартість генпідрядних послуг	631	3611	1617
6	Оплачена вартість субпідрядних робіт за вирахуванням зарахованої суми (80 840 - 1617)	631	311	79223
Облік у субпідрядника				
1	Дохід згідно з актом виконаних субпідрядних робіт	361	703	80840
2	ПЗ з ПДВ	703	641	13473
3	Вартість генпідрядних послуг за об'єктом будівництва	231	631	1347
4	ПК з ПДВ	641	631	270
5	Взаємозалік з генпідрядником на вартість генпідрядних послуг	631	361	1617
6	Оплата субпідрядних робіт за вирахуванням зарахованої суми (1617 грн)	311	361	79223

Джерело: складено на підставі даних ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

Офіційне введення об'єкта в експлуатацію здійснюється лише після проведення його приймання державною приймальною комісією та оформлення відповідного акта приймання завершеного будівництвом об'єкта. Лише за наявності такого документа компетентні органи можуть надати дозвіл на експлуатацію споруди або іншого об'єкта нерухомості [17; 18; 19].

Датою введення будівельного об'єкта в експлуатацію вважається дата затвердження акта приймання відповідним органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування, який прийняв рішення про створення

державної приймальної комісії. Саме після затвердження цього документа об'єкт набуває статусу завершеного та придатного до повноцінного функціонування.

Крім того, затверджений акт приймання є юридичною підставою для укладення договорів щодо забезпечення об'єкта необхідними комунальними та енергетичними ресурсами, зокрема водопостачанням, газопостачанням, теплопостачанням та електроенергією. Одночасно інформація про введення в експлуатацію об'єкт включається до системи державної статистичної звітності, що забезпечує офіційний облік результатів будівельної діяльності.

Зразки первинних документів наведено у додатках Б, В, Г, Д, Ж, И, К, Л, М.

Отже, проведення дослідження документального оформлення обліку доходів, витрат та фінансових результатів, що забезпечує супровід виробничо-господарських процесів на будівельному підприємстві, дозволило проаналізувати перелік та зміст основних первинних документів, які застосовуються у діяльності ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд». У результаті було визначено особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві залежно від умов укладених договорів із замовниками, способів матеріального забезпечення будівельних робіт та специфіки виконання підрядних зобов'язань.

2.3. Особливості оподаткування та ідентифікація податкових ризиків

Система оподаткування будівельних підприємств має низку специфічних особливостей, що обумовлені характером будівельного виробництва, тривалістю виконання робіт, значною матеріалоємністю, застосуванням договорів підряду та специфікою визначення доходів і витрат за будівельними контрактами. В умовах сучасного економічного середовища правильна організація податкового обліку у будівництві є важливою передумовою

забезпечення фінансової стабільності підприємства, мінімізації податкових ризиків та дотримання вимог чинного законодавства.

Особливе місце у системі оподаткування будівельних підприємств займає податок на прибуток підприємств. Об'єктом оподаткування є фінансовий результат до оподаткування, сформований за правилами бухгалтерського обліку та скоригований на податкові різниці відповідно до положень ПКУ. На практиці у будівельній сфері виникає необхідність врахування особливостей довгострокових договорів підряду, розподілу витрат між звітними періодами, а також правильного відображення незавершеного будівництва.

Наприклад, будівельне підприємство уклало договір на спорудження адміністративної будівлі строком на 18 місяців загальною вартістю 24 млн грн. У першому звітному році фактичний ступінь готовності об'єкта становив 40 %. У такому випадку підприємство визнає дохід пропорційно ступеню завершеності робіт, тобто у сумі 9,6 млн грн ($24 \text{ млн грн} \times 40 \%$). Одночасно до складу витрат включаються фактичні витрати, пов'язані з виконанням робіт у цьому періоді. Такий підхід забезпечує дотримання принципу нарахування та об'єктивного визначення фінансового результату.

Одним із найбільш складних елементів оподаткування у будівельній сфері є ПДВ. Будівельні підприємства здійснюють оподатковувані операції з постачання будівельно-монтажних робіт, тому при досягненні встановленого законодавством обсягу операцій зобов'язані реєструватися платниками ПДВ.

ПЗ з ПДВ у будівництві визначаються за правилом першої події: або за датою отримання коштів від замовника, або за датою підписання акта виконаних робіт. Первинними документами, що підтверджують факт виконання будівельних робіт, є форми № КБ-2в та № КБ-3.

Наприклад, будівельна компанія виконала ремонтні роботи на суму 1 200 000 грн, у тому числі ПДВ. Акт виконаних робіт був підписаний 25 листопада, а оплата від замовника надійшла 10 грудня. У цьому випадку ПЗ з

ПДВ виникають саме 25 листопада, тобто за датою оформлення акта приймання виконаних робіт як першої події.

Водночас будівельні підприємства мають право формувати ПК з ПДВ за придбаними матеріалами, конструкціями, паливом, орендою техніки та іншими ресурсами, які використовуються у господарській діяльності. Основною умовою включення сум ПДВ до ПК є наявність належним чином зареєстрованої податкової накладної в ЄРПН.

Наприклад, підприємство придбало будівельні матеріали на 600 000 грн, у тому числі ПДВ. За наявності зареєстрованої податкової накладної підприємство має право включити 100 000 грн до складу ПК та зменшити суму податкових зобов'язань звітного періоду.

Окремої уваги потребує оподаткування операцій із використанням давальницьких матеріалів замовника. У таких випадках право власності на матеріали до підрядника не переходить, тому вартість отриманих матеріалів не визнається доходом підрядної організації. У бухгалтерському та податковому обліку підрядник відображає лише вартість власне виконаних робіт і суму винагороди за договором.

Наприклад, замовник передав підряднику будівельні матеріали на суму 850 000 грн для проведення капітального ремонту об'єкта. Вартість будівельно-монтажних робіт підрядника становила 420 000 грн без урахування матеріалів замовника. У такому випадку саме 420 000 грн формують дохід підрядної організації та базу для нарахування ПЗ з ПДВ.

Специфічною сферою оподаткування будівельних підприємств є також операції із залучення субпідрядних організацій. Генеральний підрядник включає вартість послуг субпідрядників до складу витрат та має право на ПК з ПДВ за умови належного документального підтвердження виконаних робіт.

Крім загальнодержавних податків, будівельні підприємства сплачують податки та збори, пов'язані з використанням земельних ділянок, орендою комунального майна, транспортними засобами та оплатою праці працівників. Значну частку податкового навантаження становлять податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), військовий збір та єдиний соціальний внесок (ЄСВ).

Наприклад, якщо заробітна плата працівника будівельного підприємства становить 28 000 грн, то підприємство, як податковий агент, утримує ПДФО у сумі 5 040 грн (18 %) та військовий збір 1400 грн (5 %), а також нараховує ЄСВ у розмірі 6 160 грн (22 %) за рахунок власних коштів.

Діяльність будівельних підприємств характеризується значною кількістю господарських операцій, тривалим виробничим циклом, залученням великої кількості контрагентів та складною системою документального оформлення. Саме тому у сфері будівництва виникає підвищений рівень податкових ризиків, пов'язаних із неправильним визначенням об'єктів оподаткування, порушенням порядку документування операцій, помилками у формуванні ПДВ, невірним відображенням доходів, витрат та, відповідно фінансового результату в бухгалтерському обліку, який є базою для нарахування податку на прибуток [20].

Одним із найпоширеніших ризиків є неправильне визначення моменту виникнення ПЗ з ПДВ. У будівельній сфері податкові зобов'язання визначаються за правилом першої події. На практиці підприємства нерідко помилково нараховують ПДВ лише після остаточного завершення будівництва, що призводить до донарахування податкових зобов'язань, штрафних санкцій та пені.

Наприклад, будівельне підприємство отримало від замовника попередню оплату у сумі 2,4 млн грн за виконання ремонтних робіт, однак податкову накладну було зареєстровано лише після підписання акта через два місяці. У такій ситуації контролюючі органи можуть визнати порушення строків

виникнення податкових зобов'язань та застосувати фінансові санкції за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної.

Суттєвим ризиком для будівельних компаній є також неналежне оформлення первинної документації. Будівництво належить до тих сфер діяльності, де кожна господарська операція повинна бути підтверджена великою кількістю документів: договорами, кошторисами, актами форми № КБ-2в, довідками форми № КБ-3, товарно-транспортними накладними, журналами виконаних робіт та документами щодо руху матеріалів [21; 22].

Типовою помилкою є відсутність деталізації виконаних робіт у первинних документах. Наприклад, в акті виконаних робіт може бути зазначено лише загальну фразу «будівельно-монтажні роботи», без конкретизації обсягів, видів робіт та використаних ресурсів. У результаті податкові органи можуть поставити під сумнів реальність господарської операції та виключити відповідні витрати або ПК з ПДВ із податкового обліку.

Значні податкові ризики виникають при роботі із субпідрядними організаціями. У будівельній сфері широко застосовується багаторівнева система підряду, коли генеральний підрядник залучає декілька субпідрядників для виконання окремих видів робіт. За відсутності належної перевірки контрагентів підприємство може зіткнутися з претензіями щодо взаємовідносин із фіктивними або ризиковими суб'єктами господарювання.

Наприклад, генеральний підрядник включив до складу ПК з ПДВ за роботами субпідрядника на суму 1,1 млн грн. Під час перевірки було встановлено, що субпідрядна організація не мала достатньої кількості працівників, техніки та виробничих ресурсів для виконання задекларованих робіт. У результаті орган податкової служби визнав господарську операцію нереальною та здійснив донарахування ПЗ з ПДВ.

Окрему групу ризиків становлять помилки при обліку давальницьких матеріалів замовника. На практиці підрядні організації інколи помилково

включають вартість матеріалів замовника до складу власних доходів або запасів. Це призводить до викривлення фінансових результатів і неправильного визначення бази оподаткування.

Наприклад, замовник передав підряднику матеріали на суму 950 тис. грн для виконання реконструкції об'єкта. Бухгалтерія підрядної організації помилково відобразила отримані матеріали як власні виробничі запаси та включила їх вартість до доходу підприємства. Унаслідок цього було завищено фінансовий результат та помилково нараховано податкові зобов'язання з податку на прибуток і ПДВ.

Поширеним ризиком у будівельній діяльності є також неправильний розподіл витрат між звітними періодами. Через тривалий характер будівельних контрактів підприємства повинні правильно визначати ступінь завершеності робіт та співвідносити доходи й витрати відповідного періоду. Невірне відображення незавершеного виробництва може суттєво викривити фінансову звітність.

Наприклад, підприємство здійснювало будівництво житлового комплексу протягом двох років, однак усі витрати на матеріали та оплату праці були включені до витрат першого року без урахування ступеня готовності об'єкта. У результаті підприємство штучно занизило прибуток звітного періоду, що може стати підставою для податкових донарахувань.

Важливим джерелом податкових ризиків є операції з готівковими розрахунками та використанням підзвітних сум. У будівельній сфері часто виникає потреба у придбанні матеріалів, пального або інструментів через підзвітних осіб. За відсутності підтверджуючих документів або при порушенні строків звітування такі суми можуть бути визнані додатковим благом працівника з відповідним оподаткуванням ПДФО та військовим збором.

Наприклад, працівнику було видано під звіт 80 тис. грн на придбання будівельних матеріалів, однак підтвердні документи не були надані у

встановлені строки. У такій ситуації сума коштів, по яким не виконане звітування, має бути включена до оподаткованого доходу працівника – підзвітної особи.

Суттєві проблеми виникають і при визначенні ПК з ПДВ за придбаними матеріалами та послугами подвійного призначення. Якщо підприємство використовує частину активів не у господарській діяльності або для операцій, звільнених від оподаткування, виникає необхідність нарахування компенсуючих ПЗ з ПДВ.

Наприклад, будівельна техніка частково використовувалася для виконання робіт на об'єкті соціальної інфраструктури, фінансування якого здійснювалося у межах пільгового режиму оподаткування. У разі неврахування такого використання підприємство ризикує отримати донарахування ПДВ під час перевірки органі ДПС України.

Крім того, будівельні підприємства часто стикаються з ризиками у сфері оплати праці. Нерідко контролюючі органи виявляють факти виплати заробітної плати «в конвертах», використання незадекларованої праці або неправомірного оформлення цивільно-правових договорів замість трудових відносин.

Наприклад, підприємство уклало цивільно-правові договори з мулярами та монтажниками, хоча фактично працівники виконували роботу за графіком та підпорядковувалися внутрішньому трудовому розпорядку. У такому випадку контролюючі органи можуть перекваліфікувати відносини у трудові та донарахувати ПДФО, військовий збір, ЄСВ і штрафні санкції.

Таким чином, податкові ризики у будівельній сфері мають комплексний характер та пов'язані як із особливостями технологічного процесу, так і зі складністю документального оформлення господарських операцій. Для мінімізації таких ризиків будівельним підприємствам необхідно забезпечити належний внутрішній контроль, своєчасне оформлення первинної документації,

перевірку контрагентів, правильне ведення бухгалтерського і податкового обліку, а також постійний моніторинг змін податкового законодавства.

Підсумовуючи слід зазначити, що система оподаткування будівельних підприємств характеризується складністю, що обумовлено специфікою будівельної діяльності. Ефективна організація податкового обліку, своєчасне документальне оформлення господарських операцій і належний внутрішній контроль є необхідними умовами мінімізації податкових ризиків та забезпечення стабільного функціонування будівельного підприємства.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Аналіз фінансових результатів на будівельних підприємствах

Будівельні підприємства здійснюють господарську діяльність з метою отримання позитивного фінансового результату, а зростання прибутку виступає одним із ключових індикаторів стабільності та ефективності їх функціонування. Саме тому важливого значення набуває дослідження фінансових результатів підприємства шляхом аналізу доходів, витрат та особливостей їх формування у різні звітні періоди. Такий аналіз дозволяє оцінити результативність господарської діяльності, рівень ефективності використання ресурсів і здатність підприємства забезпечувати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Фінансові результати є узагальнюючим показником діяльності підприємства, оскільки саме вони відображають кінцевий економічний ефект господарської діяльності. Величина прибутку характеризує ефективність управління ресурсами, конкурентоспроможність підприємства та рівень його ділової активності. У зв'язку з цим аналіз фінансових результатів має важливе значення не лише для внутрішнього управління, а й для зовнішніх користувачів інформації – інвесторів, кредиторів, замовників та контролюючих органів.

У процесі дослідження фінансових результатів будівельного підприємства основна увага приділяється оцінці динаміки доходів і витрат, визначенню тенденцій зміни прибутку, а також виявленню факторів, які впливають на його формування. Також важливим напрямом аналізу є дослідження ефективності операційної діяльності, зокрема оцінка впливу обсягів реалізації будівельних робіт, собівартості та рівня адміністративних витрат на кінцевий фінансовий результат.

Крім цього, значна увага приділяється аналізу взаємозв'язку між витратами, доходами та прибутком підприємства [23; 24; 25]. Такий підхід дозволяє визначити резерви підвищення прибутковості шляхом оптимізації структури витрат, удосконалення організації виробничого процесу та збільшення обсягів реалізації будівельно-монтажних робіт. Важливим елементом аналізу також є оцінка показників рентабельності, які характеризують рівень ефективності використання активів, власного капіталу та виробничих ресурсів підприємства.

Основні етапи аналізу фінансових результатів наведено на рис. 3.1.

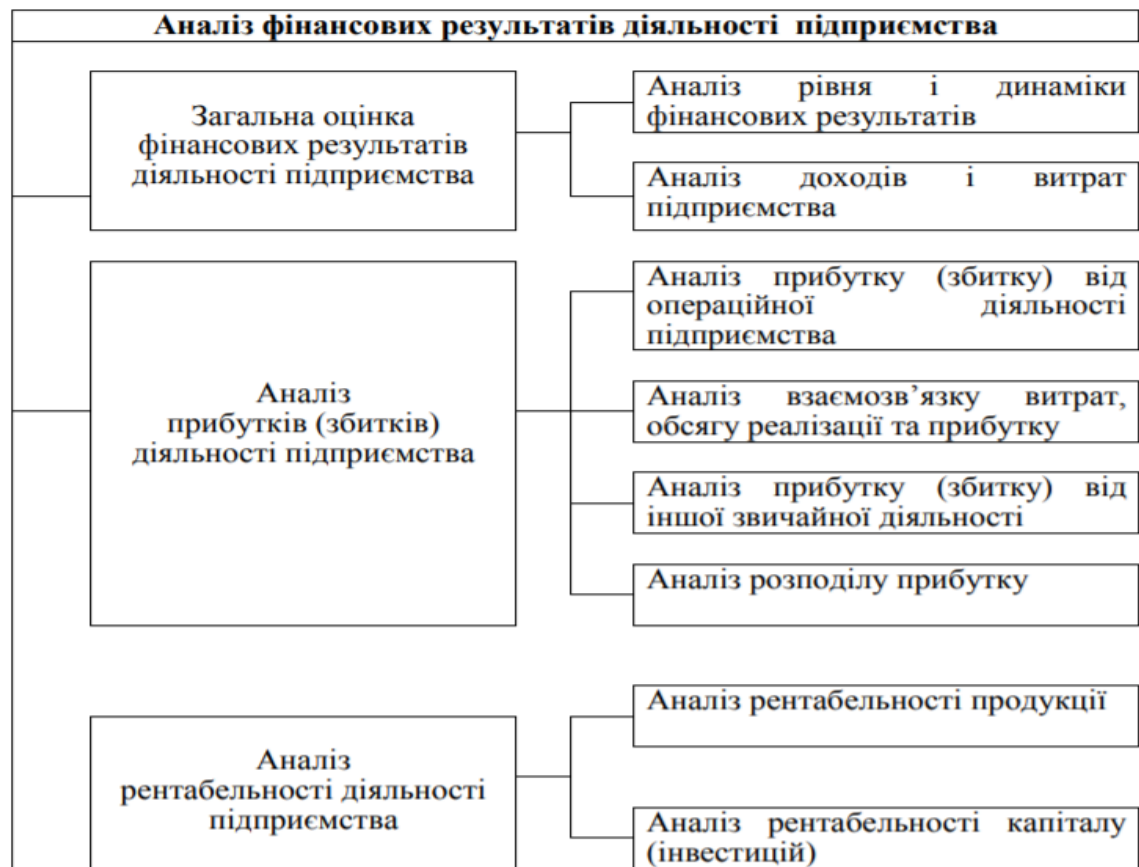

Рис. 3.2. Етапи аналізу фінансових результатів

Джерело: складено за [23]

Інформаційною базою для проведення аналізу фінансових результатів

виступають дані фінансової звітності підприємства. Додатковими джерелами інформації є реєстри аналітичного бухгалтерського обліку, внутрішня управлінська звітність, кошторисна документація, планові показники діяльності та бізнес-плани підприємства.

Проаналізуємо динаміку прибутку на досліджуваному підприємстві (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Горизонтальний аналіз динаміки одержаного прибутку

ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

Стаття	За попередній рік	За звітний рік	Відхилення, (+, -)	
			ряд. 3-2, тис. грн.	ряд. 3/2 x 100, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20348,0	20618,0	+270,0	+1,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(20043,6)	(20136,8)	+93,2	+0,5
Валовий прибуток (збиток)	304,4	481,2	+176,8	+58,1
Інші операційні доходи	278,0	380,4	+102,4	+36,8
Адміністративні витрати	(317,0)	(360,2)	+43,2	+13,6
Витрати на збут	(101,8)	(166,4)	+64,6	+63,5
Інші операційні витрати	(60,2)	(174,6)	+114,4	майже > у 3 рази
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	103,4	160,4	+57,0	+55,1
Фінансові доходи	14,2	18,4	+4,2	+29,6
Інші доходи	10,0	102,6	+92,6	майже > у 10 разів
Фінансові витрати	(10,6)	(12,6)	+2,0	+18,9
Втрати від участі в капіталі	-	-	-	-
Інші витрати	(9,4)	(132,0)	+122,6	майже > у 14 разів
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	107,6	136,8	+29,2	+27,1
Витрати з податку на прибуток	19,4	24,6	+5,2	+26,8
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	88,2	112,2	+24,0	+27,2

Джерело: складено за даними ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд»

Дані табл. 3.1 свідчать про загальне покращення результативності господарської діяльності у звітному році порівняно з попереднім. Незважаючи на незначне зростання чистого доходу від реалізації продукції, підприємству вдалося забезпечити суттєве збільшення валового та чистого прибутку, що характеризує підвищення ефективності операційної діяльності.

Так, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у звітному році становив 20618,0 тис. грн, що на 270,0 тис. грн або на 1,3 % більше порівняно з попереднім роком. Зростання доходу є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про збільшення обсягів реалізації або підвищення вартості виконаних робіт і послуг.

Собівартість реалізованої продукції також збільшилася – з 20043,6 тис. грн до 20136,8 тис. грн, тобто на 93,2 тис. грн або лише на 0,5 %. Темпи зростання собівартості були значно нижчими, ніж темпи збільшення доходу, що позитивно вплинуло на формування валового прибутку підприємства. У результаті валовий прибуток зріс із 304,4 тис. грн до 481,2 тис. грн, тобто на 176,8 тис. грн або на 58,1 %. Така динаміка свідчить про підвищення ефективності основної діяльності підприємства та покращення співвідношення між доходами і виробничими витратами.

Позитивною тенденцією стало також збільшення інших операційних доходів на 102,4 тис. грн або на 36,8 %, що може бути пов'язано зі збільшенням доходів від оренди, операційної курсової різниці або інших господарських операцій. Водночас у звітному році спостерігається зростання адміністративних витрат на 43,2 тис. грн або на 13,6 %, витрат на збут – на 64,6 тис. грн або на 63,5 %, а також інших операційних витрат – на 114,4 тис. грн, тобто майже у три рази. Подібна тенденція може свідчити про збільшення витрат на управління підприємством, маркетингову діяльність, логістику, а також виникнення додаткових операційних витрат, пов'язаних із забезпеченням виробничого процесу.

Незважаючи на збільшення витрат, фінансовий результат від операційної діяльності зріс із 103,4 тис. грн до 160,4 тис. грн, що становить приріст на 57,0 тис. грн або на 55,1 %. Це підтверджує, що підприємство змогло забезпечити ефективніше використання ресурсів та підвищити прибутковість основної діяльності.

Позитивний вплив на загальний фінансовий результат мало також зростання фінансових доходів на 29,6 % та суттєве збільшення інших доходів – майже у 10 разів. Однак одночасно спостерігається значне підвищення інших витрат – на 122,6 тис. грн, тобто майже у 14 разів, що частково нівелювало позитивний ефект від зростання доходів. Ймовірно, це пов'язано з виникненням разових витрат, списанням активів, штрафними санкціями або іншими непередбаченими витратами.

У підсумку фінансовий результат до оподаткування збільшився з 107,6 тис. грн до 136,8 тис. грн, тобто на 27,1 %. Відповідно, витрати з податку на прибуток також зросли на 26,8 %, що є закономірним наслідком збільшення прибутку підприємства.

Чистий прибуток у звітному році становив 112,2 тис. грн проти 88,2 тис. грн у попередньому році. Приріст чистого прибутку склав 24,0 тис. грн або 27,2 %, що свідчить про позитивну динаміку фінансово-господарської діяльності підприємства.

Рівень ефективності функціонування підприємства традиційно оцінюється за допомогою показників рентабельності, які характеризують ступінь прибутковості господарської діяльності. Саме рентабельність дозволяє визначити, наскільки результативно підприємство використовує наявні ресурси, активи та вкладений капітал у процесі здійснення виробничої й фінансової діяльності. На відміну від абсолютного показника прибутку, показники рентабельності дають можливість оцінити співвідношення між отриманим фінансовим результатом та обсягом використаних ресурсів, що забезпечує

більш об'єктивну характеристику ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Показники рентабельності відображають дохідність окремих напрямів діяльності підприємства, ефективність виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг, а також рівень окупності витрат і капіталу. Їх застосування дає змогу здійснювати порівняльний аналіз результативності діяльності підприємства у динаміці, оцінювати ефективність управлінських рішень та визначати резерви підвищення прибутковості.

У системі оцінки фінансових результатів підприємства важливе місце займає рентабельність витрат. Цей показник характеризує ефективність понесених виробничих витрат і визначається шляхом співвідношення валового прибутку до собівартості реалізованої продукції, робіт або послуг. Його зростання свідчить про більш результативне використання ресурсів та покращення структури витрат підприємства [26].

Не менш важливим є показник рентабельності продажів, який демонструє, яку частку прибутку підприємство отримує з кожної гривні реалізованої продукції. Він розраховується як співвідношення прибутку від операційної діяльності до чистого доходу від реалізації. Даний показник дозволяє оцінити ефективність основної діяльності підприємства та рівень його конкурентоспроможності на ринку.

Для характеристики результативності використання виробничого потенціалу застосовується показник рентабельності виробництва. Його визначають як співвідношення прибутку від операційної діяльності до середньої вартості основних засобів і матеріальних оборотних активів. Такий показник відображає ефективність використання виробничих ресурсів у процесі створення продукції та виконання робіт.

Важливе аналітичне значення має також рентабельність основного капіталу, яка характеризує рівень прибутковості необоротних активів

підприємства. Вона визначається шляхом співвідношення чистого прибутку до вартості основних засобів та інших необоротних активів. Цей показник дає можливість оцінити ефективність вкладення капіталу у довгострокові активи та результативність їх використання у господарській діяльності підприємства [Яріш, Куприна].

Розрахуємо показники рентабельності ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд», використовуючи дані табл. 3.

1. Рентабельність витрат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

2024 р. – 1,52% ($304,4 / 20043,6 \times 100$).

2025 р. – 2,39 % ($481,2 / 20136,8 \times 100$).

Коефіцієнт показує, що на одну гривню собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) на підприємстві було отримано приблизно 0,02 грн. валового прибутку.

2. Рентабельність витрат від іншої операційної діяльності:

2024 р. – 361,8 % ($217,8/60,2 \times 100$).

2025 р. – 117,9 % ($205,8/174,6 \times 100$).

Коефіцієнт показує, що на одну гривню витрат було отримано у 2024 році 3, 62 грн. прибутку, у 2025 році – 1,18 грн. прибутку.

3. Рентабельність витрат від фінансової діяльності:

2024 р. – 33,4 % ($3,6 / 10,6 \times 100$).

2025 р. – 46,0 % ($5,8/12,6 \times 100$).

Коефіцієнт \ показує, що на одну гривню витрат від фінансової діяльності було отримано у 2024 році 0,3 грн. прибутку, у 2025 році – 0,5 грн. прибутку.

4. Рентабельність продажів продукції (товарів, робіт, послуг):

2024 р. – 1,50 % ($304,4 / 20348,0 \times 100$).

2025 р. – 2,33 % ($481,2 / 20618,0 \times 100$).

Коефіцієнт показує, що на кожну гривню чистого доходу в 2024 році отримано 0,01 грн. прибутку, у 2025 році – 0,02 грн. прибутку.

5. Рентабельність основного капіталу:

2020 р. –9,1 % ($88,2 / 968,0 \times 100$).

2021 р. - 10,7 % ($112,2 / 1050,2 \times 100$).

Коефіцієнт показує, що на кожен гривню вкладеного власного капіталу у 2024 році отримано 0,09 грн. прибутку, у 2025 році – 0,11 грн. прибутку.

Не викликає сумнівів, що підвищення рентабельності є важливим завданням для успішного бізнесу та сталого розвитку суб'єкта господарювання [26].

Отже, проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що підприємство у звітному році покращило результати своєї діяльності, забезпечило зростання прибутку та підвищення ефективності операційної діяльності. Водночас суттєве збільшення окремих видів витрат потребує додаткового контролю та оптимізації для недопущення погіршення фінансового стану у майбутніх періодах. Для підвищення ефективності ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» варто здійснювати заходи щодо мінімізації витрат, збільшення доходів та, відповідно, зростання прибутку.

3.2. Внутрішній контроль фінансових результатів на будівельних підприємствах: проблемні аспекти та напрями їх вирішення

Важливою передумовою підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств є формування дієвої системи внутрішнього контролю, яка забезпечує належний рівень управління фінансово-господарськими процесами та сприяє своєчасному виявленню ризиків і недоліків у роботі підприємства. Наявність такої системи дозволяє забезпечити достовірність облікової інформації, ефективне використання ресурсів та дотримання вимог чинного законодавства.

Сутність внутрішнього контролю полягає у здійсненні комплексу

контрольних заходів, спрямованих на перевірку відповідності діяльності підприємства затвердженим управлінським рішенням, внутрішнім регламентам та стратегічним цілям розвитку [27, с. 365]. Внутрішній контроль охоплює сукупність методів, процедур і механізмів, за допомогою яких керівництво отримує необхідну впевненість у правильності здійснення господарських операцій та ефективності функціонування окремих структурних підрозділів.

Для будівельної сфери система внутрішнього контролю має особливе значення, оскільки будівельно-монтажні роботи характеризуються значними обсягами матеріальних ресурсів, складністю виробничих процесів, великою кількістю господарських операцій та тривалим циклом виконання робіт. Контроль у сфері будівництва дає можливість оперативно оцінювати ефективність окремих напрямів діяльності, виявляти найбільш прибуткові види робіт, контролювати використання матеріалів, дотримання кошторисів і своєчасність виконання договірних зобов'язань.

Крім того, сучасні умови господарювання потребують удосконалення системи внутрішнього контролю у зв'язку з активним використанням інформаційних технологій та автоматизованих систем обліку. Комп'ютеризація облікових процесів значно розширює можливості оперативного контролю, проте одночасно зумовлює необхідність створення ефективних механізмів перевірки правильності введення, обробки та збереження інформації [30].

Організація внутрішнього контролю на будівельному підприємстві повинна здійснюватися як єдина комплексна система, що об'єднує взаємопов'язані методи, прийоми та контрольні процедури. Така система має охоплювати всі етапи контрольного процесу – від формування інформаційної бази до узагальнення результатів перевірок та прийняття відповідних управлінських рішень [22; 28].

При цьому порядок організації внутрішнього контролю визначається внутрішніми нормативними документами підприємства, які регламентують

функції відповідальних осіб, порядок здійснення контрольних процедур, форми звітності та правила документообігу.

До внутрішніх регламентів, що забезпечують функціонування системи контролю, належать посадові інструкції працівників, внутрішні стандарти підприємства, графіки документообігу, положення про структурні підрозділи, регламенти роботи бухгалтерської служби та інші локальні документи. Саме вони формують організаційну основу контрольної діяльності та визначають відповідальність працівників за результати виконання контрольних функцій.

Разом із тим доцільність створення окремого підрозділу внутрішнього контролю залежить від особливостей діяльності підприємства. Вплив на це мають масштаби діяльності, організаційно-правова форма, чисельність персоналу, фінансові можливості та структура управління [28]. Для великих будівельних підприємств створення спеціалізованої служби внутрішнього контролю є економічно виправданим, оскільки дозволяє забезпечити системний контроль за всіма напрямками діяльності.

На малих будівельних підприємствах функції внутрішнього контролю, як правило, покладаються на бухгалтерську службу або окремих посадових осіб. У таких умовах саме бухгалтерія здійснює контроль за правильністю оформлення первинних документів, достовірністю бухгалтерського обліку, своєчасністю податкових розрахунків та дотриманням фінансової дисципліни.

Водночас для забезпечення ефективного контролю фінансово-господарської діяльності будівельного підприємства необхідно створити узгоджену систему взаємодії між усіма структурними підрозділами. Лише за умов постійної координації та інформаційного обміну між відповідальними службами внутрішній контроль може забезпечити належний рівень управління, мінімізацію ризиків та підвищення результативності діяльності підприємства.

У цьому сенсі можна запропонувати напрями удосконалення організації внутрішнього контролю на будівельних підприємствах (рис. 3.4).

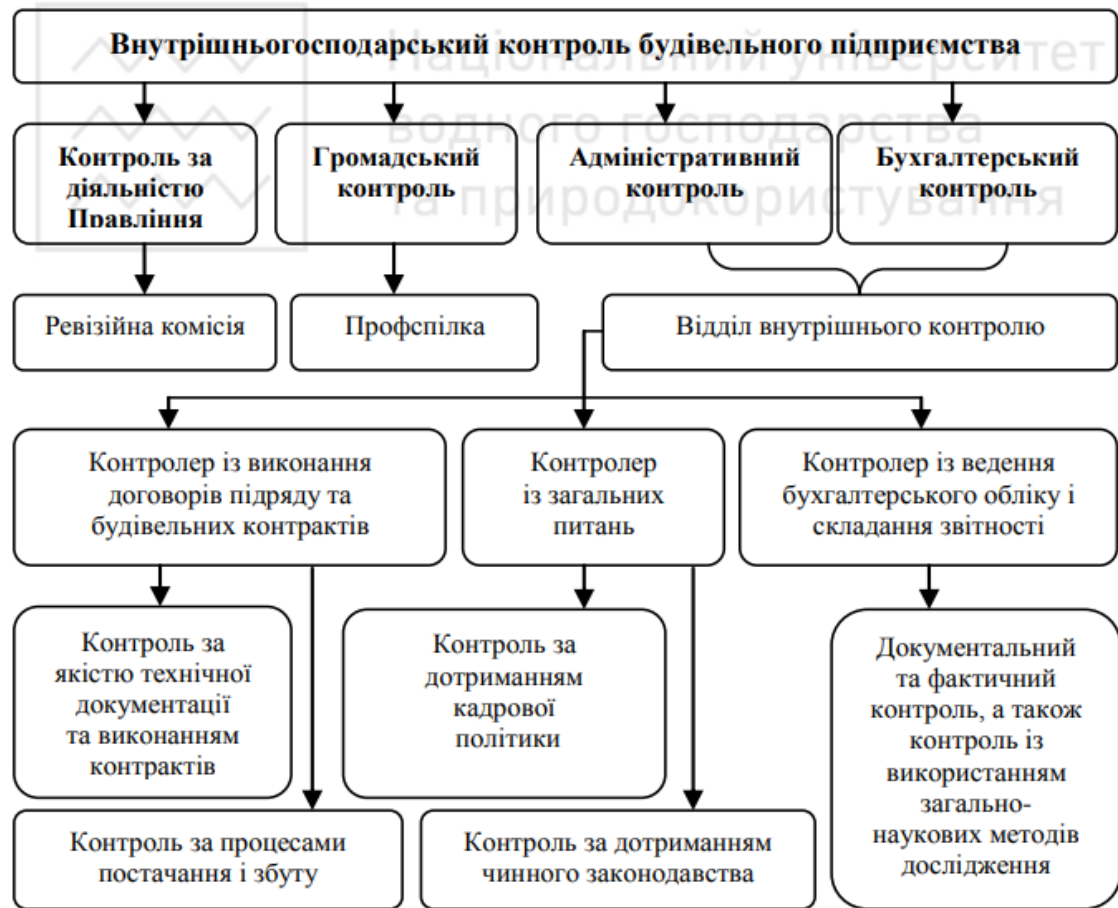

Рис. 3.2. Організація системи внутрішнього контролю на будівельних підприємствах

Джерело:[18, с. 151]

Як видно з рис. 3.2 організація внутрішнього фінансового контролю представляє собою певну систематизацію контрольних процедур та координацію взаємодії між учасниками внутрішнього фінансового контролю для забезпечення послідовного й ефективного здійснення всіх етапів контрольного процесу.

Етапи проведення внутрішнього контролю будівельного підприємства наведено на рис. 3.3.

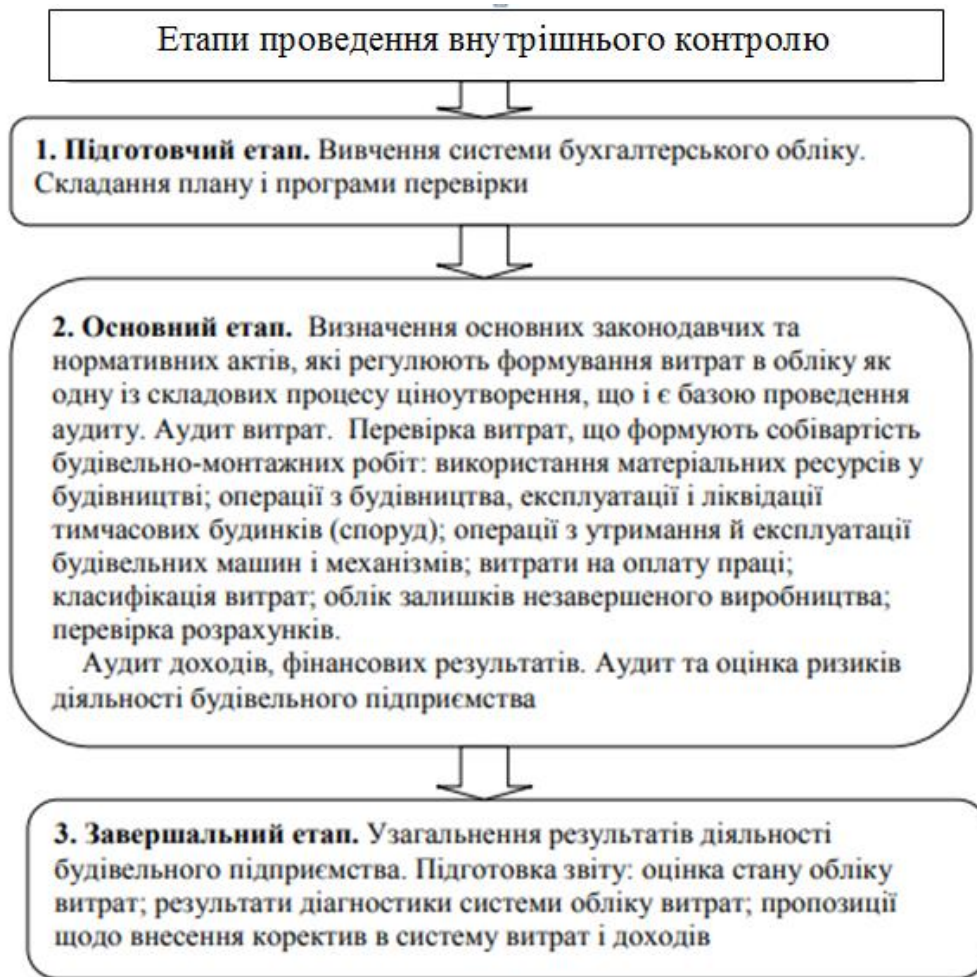

Рис. 3.3. Етапи внутрішнього контролю будівельного підприємства

Джерело: складено за [28]

Під час здійснення контролю фінансових результатів будівельних підприємств першочергова увага приділяється перевірці правильності, повноти та своєчасності відображення в системі бухгалтерського обліку, фінансовій і податковій звітності доходів і витрат, які формують фінансовий результат підприємства за окремими напрямками діяльності.

У межах дослідження особливе значення має аналіз організації внутрішнього контролю доходів, витрат та процесу формування фінансових результатів у будівельній сфері. Насамперед необхідно оцінити коректність визнання доходів та витрат залежно від характеру будівельних контрактів,

зокрема за довгостроковими та короткостроковими договорами. При цьому слід враховувати, що величина визнаного доходу безпосередньо залежить від можливості достовірного визначення кінцевого фінансового результату за відповідним будівельним контрактом.

Важливим етапом контрольних процедур є перевірка правильності обрання та застосування методики визначення ступеня завершеності будівельно-монтажних робіт, а також оцінки вартості виконаних робіт відповідно до умов укладених договорів підряду. Окрему увагу необхідно приділити аналізу первинної документації, реєстрів бухгалтерського обліку, коректності складання бухгалтерських проведення і правильності перенесення облікових даних до фінансової та податкової звітності.

У процесі перевірки контролери повинні впевнитися, що всі господарські операції, здійснені протягом звітного періоду, належним чином зафіксовані в обліковій системі та відображені у відповідних показниках фінансової і податкової звітності підприємства. Це забезпечує достовірність інформації про фінансові результати та підвищує якість управлінських рішень.

Послідовність перевірки доходів та фінансових результатів наведена на рис. 3.4.

За результатами перевірки встановлюються порушення норм чинного законодавства у сфері обліку та оподаткування, найбільш поширені наведено на рис. 3.5.

Окрему групу порушень у діяльності будівельних підприємств становлять недоліки, пов'язані з оформленням правовстановлюючої документації та неправильним відображенням витрат у процесі здійснення будівельної діяльності. Подібні порушення можуть призводити до викривлення фінансових результатів, заниження або завищення вартості активів, а також до порушення податкового й фінансового законодавства [29].

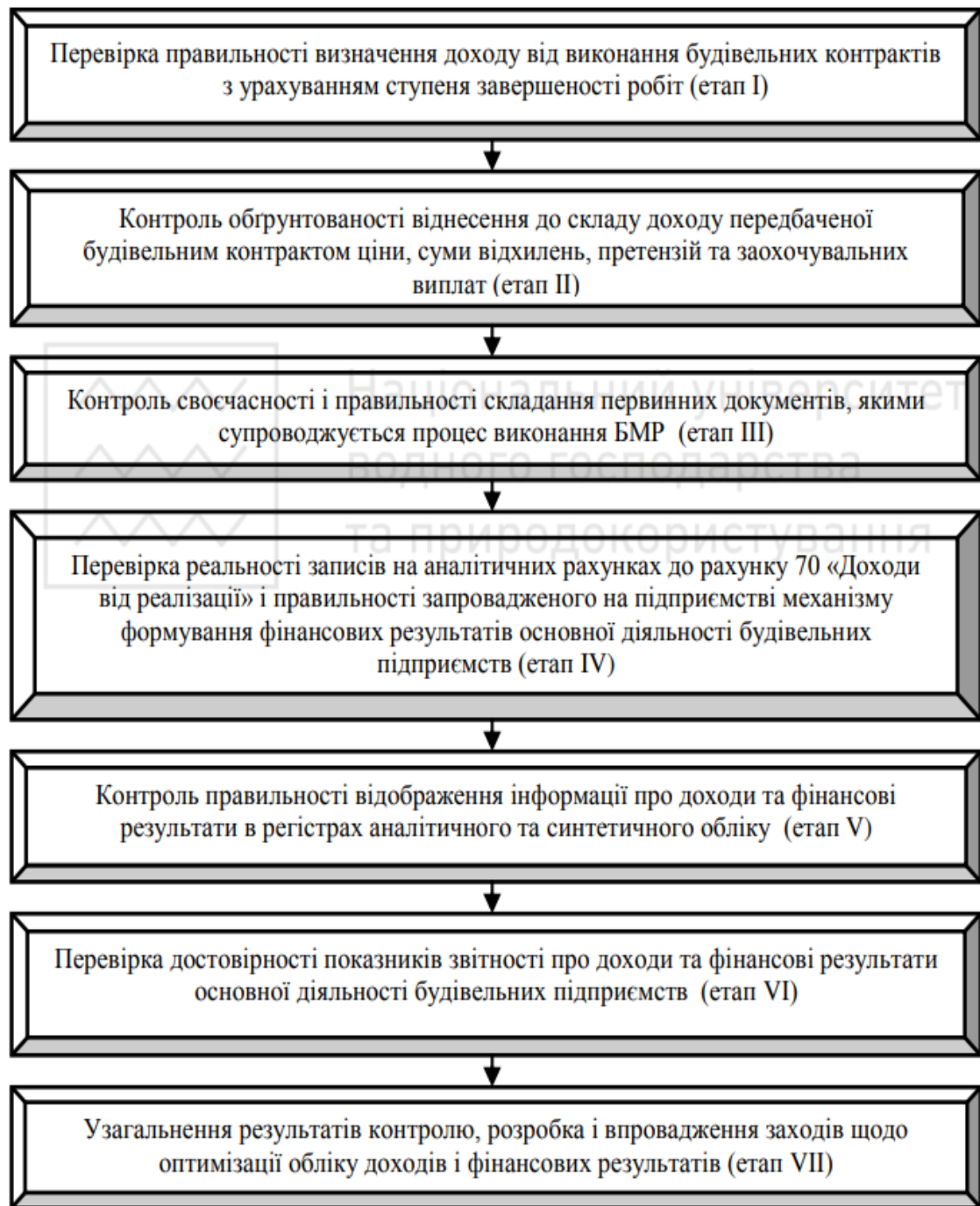

Рис. 3.4. Етапи перевірки доходів, витрат та фінансових результатів на будівельних підприємствах

Джерело: складено за [18, с. 175]

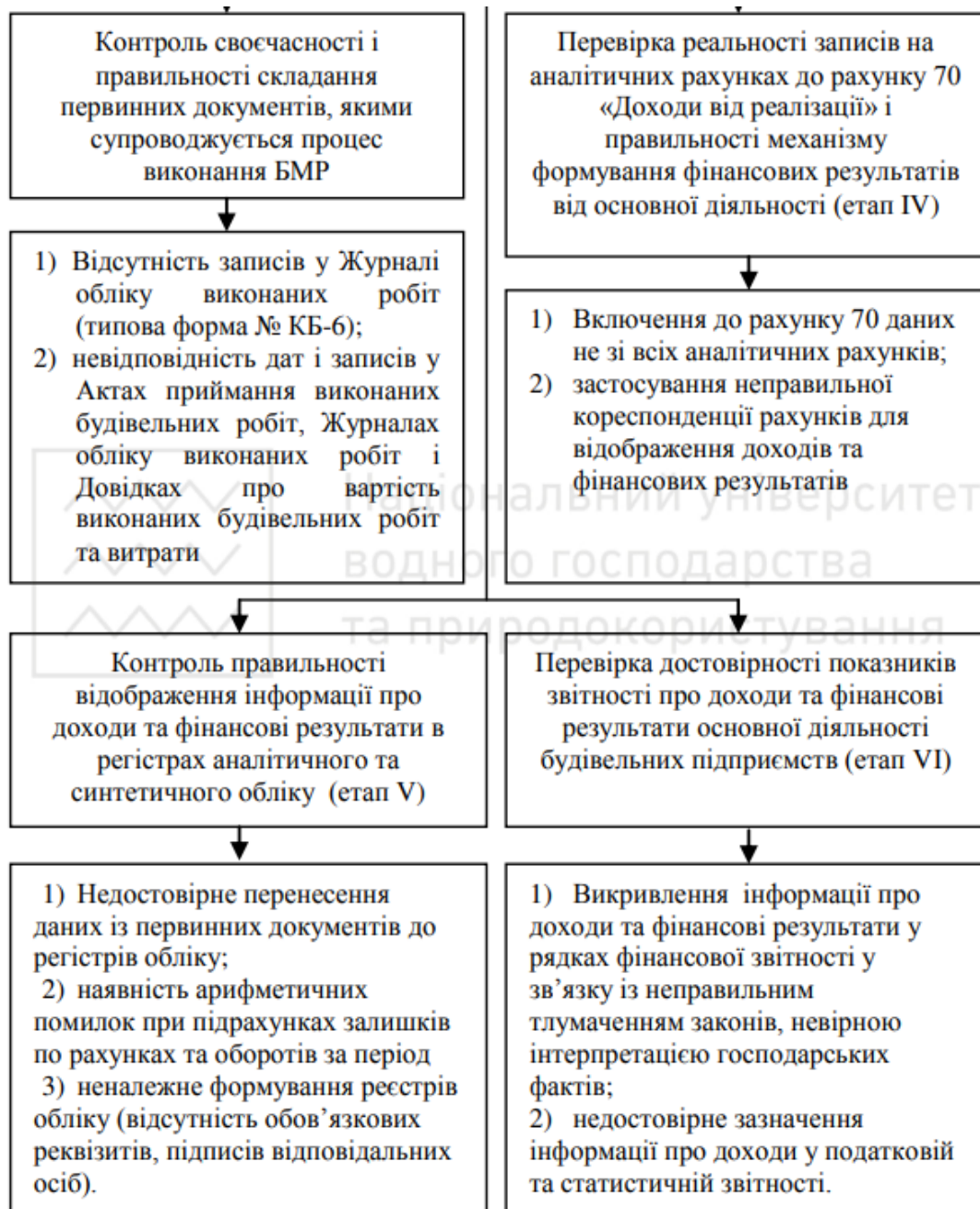

Рис. 3.5. Облік фінансових результатів: типові порушення

Джерело: складено за [18, с. 177]

Серед найбільш поширених недоліків варто виділити виконання будівельно-монтажних, ремонтних чи проєктних робіт організаціями, які не мають відповідних дозвільних документів або ліцензій на здійснення окремих видів діяльності. Подібні ситуації створюють ризики визнання витрат

необґрунтованими та можуть стати підставою для застосування фінансових санкцій з боку контролюючих органів.

Поширеним порушенням є також укладення договорів підряду без належного дотримання вимог щодо формування вартості будівництва. У договорах нерідко відсутні посилання на кошторисну документацію, не визначаються джерела фінансування, обсяги робіт або порядок розрахунку договірної ціни. У результаті це ускладнює підтвердження реальності витрат та правильності визначення вартості виконаних робіт.

Суттєві помилки виникають і при застосуванні кошторисних коефіцієнтів під час визначення вартості будівельно-монтажних робіт. Зокрема, коефіцієнти, які враховують умови виконання робіт, інколи неправомірно застосовуються до повної вартості робіт разом із матеріальними витратами, хоча їх використання допускається лише щодо витрат праці працівників та часу експлуатації будівельної техніки. Такі порушення призводять до штучного завищення вартості будівництва.

Однією з типових проблем є понаднормове списання будівельних матеріалів без належного документального підтвердження. Причинами цього можуть бути недосконалий контроль за рухом матеріалів, помилки в оформленні первинних документів або відсутність системи контролю за фактичним використанням ресурсів на будівельних об'єктах.

Негативний вплив на достовірність фінансової та податкової звітності має також неправильне відображення витрат, пов'язаних із реконструкцією чи модернізацією основних засобів. У деяких випадках такі витрати помилково включаються до поточних виробничих витрат замість збільшення первісної вартості необоротних активів. Це призводить до заниження вартості основних засобів та викривлення фінансового результату підприємства.

Порушення можуть виникати й при обліку витрат на експлуатацію будівельних машин і механізмів. Зокрема, через неналежне оформлення

первинних документів окремі витрати помилково відносять до виробничих витрат замість капітальних інвестицій, унаслідок чого спотворюється оцінка незавершеного будівництва та вартості активів підприємства.

У практиці діяльності будівельних підприємств трапляються випадки необґрунтованого завищення вартості будівельно-монтажних робіт підрядними організаціями. Такі порушення можуть виникати через включення до актів виконаних робіт необґрунтованих витрат, використання недостовірних розрахунків або відображення витрат, не підтверджених первинними документами. Особливо це стосується витрат на використання будівельної техніки та механізмів, які нерідко не мають належного документального підтвердження.

З метою вдосконалення системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю доходів, витрат і фінансових результатів будівельних підприємств доцільно посилити контроль за правильністю визначення вартості виконаних робіт, своєчасністю проведення розрахункових операцій та дотриманням вимог кошторисної документації.

Крім того, підприємствам варто вдосконалити систему внутрішніх регламентів, забезпечити належний рівень ознайомлення працівників із внутрішніми наказами та підвищити персональну відповідальність посадових осіб за порушення фінансової дисципліни. Ефективна організація внутрішнього контролю сприятиме узгодженій роботі облікових, аналітичних, контрольних і управлінських підрозділів підприємства.

Реалізація зазначених заходів дозволить забезпечити оперативне реагування на відхилення у фінансово-господарській діяльності, підвищити достовірність обліково-аналітичної інформації, мінімізувати ризик помилок у процесі будівництва та посилити контроль за виконанням договірних і фінансових зобов'язань підприємства.

ВИСНОВКИ

З метою розкриття та вирішення проблемних аспектів обліку та оподаткування фінансових результатів на будівельних підприємствах в роботі були вирішені такі завдання:

1. Досліджено нормативне забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів діяльності будівельних підприємств, і доведено, що система обліку та оподаткування на сучасному етапі законодавчо регулюється на державному рівні, є обґрунтованою та постійно удосконалюється.

2. З метою розкриття теоретичних засад бухгалтерського обліку фінансових результатів розглянуто сучасні вимоги до визначення, оцінки та класифікації доходів і витрат, як складових елементів фінансових результатів у системі обліку; що дозволило з'ясувати сутність понятійних категорій, їх систематизацію та оцінювання в залежності від видів будівельного контракту та особливостей будівельних робіт.

3. Розкрито порядок відображення доходів, витрат та фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку; що дало змогу узагальнити особливості його ведення на підприємствах будівельного сектора господарського комплексу України.

4. Вивчення загальної організаційно-економічної характеристики ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» дало змогу зазначити, що фінансовий стан ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» у періоді дослідження є відносно стабільним. Підприємство зберігає виробничий потенціал та забезпечує приріст активів, проте потребує вдосконалення системи управління оборотним капіталом, оптимізації структури джерел фінансування, скорочення кредиторської заборгованості та підвищення рівня ліквідності й фінансової незалежності. Реалізація таких заходів сприятиме зміцненню фінансової стійкості

підприємства та підвищенню ефективності його діяльності у майбутньому.

5. Огляд документального забезпечення обліку та оподаткування доходів, витрат та фінансових результатів на ПрАТ ПМК-15 «Дунайводбуд» дав можливість вивчити склад та зміст основних первинних документів, облікових регістрів та дослідити особливості ведення обліку при виконанні різних умов на підставі будівельних контрактів із замовниками.

6. Вивчення основних аспектів оподаткування будівельних підприємств та дослідження податкових ризиків, які можуть супроводжувати будівельний бізнес, дали змогу встановити специфіку оподаткування та узагальнити найбільш поширені ризики, з метою їх подальшої мінімізації.

7. Проведений аналіз фінансових результатів діяльності будівельного підприємства та рентабельності бізнесу показав, що підприємство у звітному році покращило результати своєї діяльності, забезпечило зростання прибутку та підвищення ефективності операційної діяльності. Водночас суттєве збільшення окремих видів витрат потребує додаткового контролю та оптимізації для недопущення погіршення фінансового стану у майбутніх періодах. Для підвищення ефективності підприємству запропоновано здійснювати заходи щодо мінімізації витрат, збільшення доходів, що передбачає зростання прибутку.

8. На підставі дослідження методичних підходів до організації та ведення внутрішнього контролю на будівельних підприємствах встановлені проблемні аспекти обліку та оподаткування фінансових результатів, узагальнено типові порушення та розглянуті шляхи їх вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996 / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 10.04.2026).
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення 10.04.2026).
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 10.04.2026).
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01> (дата звернення 10.04.2026).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.04.2026).
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) / Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення 10.04.2026).
7. МСФЗ 15 «Дохід за договорами з клієнтами» URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS-15_ukr-compressed.pdf (дата звернення 10.04.2026).
8. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17/conv> (дата звернення 10.04.2026).

9. Павелко О. В. Теоретичні засади побудови обліку доходів будівельних підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 16. 2017. С. 899-904. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/178.pdf> (дата звернення 10.04.2026).

10. Воськало В., Воськало Н., Мислицький Н. Облікові та податкові аспекти діяльності житлово-будівельних кооперативів в Україні. *Економіка та суспільство*, 2025. № 81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-156>

11. Пінчук К. С. Організація бухгалтерського обліку та контролю на будівельних підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 282–289. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-282-289>

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2001. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text> (дата звернення 10.04.2026).

13. Шевченкова Л., Орлова О. Підрядні роботи в будівництві: етап виконання робіт та етап здачі робіт замовникові. *Парус-консультант*. URL: http://cons.parus.ua/_d.asp?r=02OWK65f175bc2f85e1decdb54983f97c6af3 (дата звернення 10.04.2026).

14. Папінова О. Якими документами підрядник може підтвердити виконання робіт? *Uteka.ua*. 13.09.2017. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-dokumentooborot-2-kakimi-dokumentami-podryadchik-mozhet-podtverdit-vypolnenie-rabothttps://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-dokumentooborot-2-kakimi-dokumentami-podryadchik-mozhet-podtverdit-vypolnenie-rabot> (дата звернення 10.04.2026).

15. Правила визначення вартості будівництва: Національний стандарт України ДСТУ Б Д.1.1-1:2013. URL: https://minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/DSTU1.1-1_z_-Zm_noyu-1.pdf (дата звернення 10.04.2026).

16. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 10.04.2026).
17. Онищенко В. Бухгалтерський облік у будівництві. *Головбух*. 04.12.2024. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/17870-bukhgalterskiy-oblik-u-budivnitstvi>» (дата звернення 10.04.2026).
18. Павелко О.В. Доходи і витрати основної діяльності підприємств у системі обліку та контролю. Монографія. Рівне: НУВГП, 2012. 236 с.
19. Ясінська А., Река В. Вплив специфіки будівельних організацій на побудову системи управлінського обліку. *Економіка та суспільство*, 2024, № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-163>
20. Артюх О.В., Науменко Д. О., Чернишова Л. В. Податкові ризики у системі податкового контролю. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, №9-10, 2022. С. 50-55.
21. Задорожний З-М, Муравський В. Проблемні питання нормативно-правового регулювання та управлінського обліку у будівництві. *Вісник Економіки*, №. 1, 2025, С. 256-270. DOI: <https://doi.org/10.35774/>.
22. Краєвський В. М., Пінчук К. С. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. *Економічний вісник*. 2020. Вип. 5. С. 98-107.
23. Петришина Н.С., Кнець Ю.О. Методичні основи аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства. *Наука й економіка*. 2014. № 2 (34). С. 52-54.
24. Яріш П.М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2015. № 4(144). С. 159–162.

25. Купріна Н.М., Шаталова А.В., Апостолов К.В., Бачинська О.В. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 48-57.
26. Фернандо Дж. Розрахунок рентабельності власного капіталу (ROE) і що це означає. *Investopedia*. 27.06. 2022. URL: <https://www.investopedia.com/terms/r/returnonequity.asp> (дата звернення 10.04.2026).
27. Артюх О. В., Хетагурова Н. О. Концептуальна модель системи внутрішнього контролю за об'єктами обліку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 1 (12). С. 364-368.
28. Візіренко С. В., Федоренко І. О. Удосконалення організації і методики внутрішнього аудиту на будівельних підприємствах. *Агросвіт*. № 3. 2020. С. 100-107. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/3_2020/14.pdf (дата звернення 10.04.2026).
29. Артюх О.В., Лісішина М. А. Помилки і шахрайство в бухгалтерському обліку: причини та методи виявлення. *Post-Crisis Contours of the World Economy: From Fragmentation to a New World Order*. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference of Students and Young Scientists. International Humanitarian University, Odesa, October 31, 2025. С. 219-222.
30. Макуха Р. С. Теоретичне обґрунтування впливу цифрової економіки на трансформацію облікової моделі будівельних підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. 2026. №1(115), 94–103. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2026-1\(115\)-94-103](https://doi.org/10.26642/ema-2026-1(115)-94-103)

ДОДАТКИ